

Marts 2022 · afgang 53

100 PUT

Institut for Psykologi™

Krop, psyke og
kunst

Nº.
3

Indput no. 3, 53. årgang København, marts 2022

Hjemmeside

Anna Tang Dalsgaard

Layout

Amalie Bøg Rasmussen

Amanda Jørgensen

Emma Holm Jarnbye

Karoline Brogaard

Mie Chan Mian Schmidt (ansv. layout)

Regitze Langager Christensen

Skribenter

Ditte Marie Thiemer Hilbert (ansv. redaktør)

Emma Elise Møller

Hans-Jørgen Hersoug

Johanna Mariam Madsen

Karen Damgaard

Maria Voulgaris Valeur

Mathias Baagø Tybjerg

Zacharias Dyrborg

Tekstredaktører

Carla Augusta Bernstorff Justesen

Ditte Haar Laursen

Elvira Hallengren

Gustav Egede Kristensen

Hannah Kazmi Høgsbro

Sofie Harboe

Visual

Ida-Marie Hæusler

Maja Koch Nielsen

Natascha M. R. Hansen

Sandra la Cour

Ursula Teodora Moeran

Omslag

Maja Koch Nielsen

Boganmeldelser

redaktion@indput.dk

Økonomi

redaktion@indput.dk

Annoncering

redaktion@indput.dk

Eksterne indlæg

Alle er velkomne til at bidrage med indlæg som eksterne skribenter, dog påtager redaktionen sig intet ansvar for materiale indsendt uopfordret. Eksterne indlæg indsendes til redaktionens mailadresse med relevante kontaktoplysninger, herunder navn, mailadresse og evt. telefonnummer. Redaktionen forbeholder sig retten til at udelade, redigere og forkorte indsendte indlæg samt indsætte billeder og illustrationer. Dette vil dog ske under kommunikation med den eksterne skribent.

Indlæg bragt i Indput

Indlæg bragt i Indput repræsenterer alene skribenten eller skribenterne og er således ikke et udtryk for Foreningen Indputs holdning, medmindre dette klart fremgår af artiklen.

Tryk

Frederiksberg Bogtrykkeri

Udgivet af

Foreningen Indput,
Institut for Psykologi, KU

Kontakt

Foreningen Indput
SAMF, Københavns Universitet
Øster Farimagsgade 2A, 1. Sal
1353 København K
redaktion@indput.dk
www.indput.dk

LEDER

Vinduerne er åbne, duften af mild, fugtig luft og sporadisk fuglesang siver ind.

Foråret er ankommet. Det nye semesters fags omrids begynder at stå tydeligt. Snart kan vi forvente løvspring; processen som indhyller hele landet i lysegrønt på ganske kort tid, en proces der både påvirker kroppen og humøret – nok for de fleste i en positiv retning efter vinterens sløve gråtoner.

På samme måde som hver årstid har sine helt særlige kendetegn, har hver af årets fire udgivelser et særligt tema, der løber som en rød tråd gennem de mange bidrag, som redaktionen i fællesskab får samlet til det blad, du står med i hånden.

Dette blads tema er Krop, Psyke, Kunst. Vi gør i denne omgang et forsøg på at undersøge skæringsflader og overlap mellem disse tre separate – og forbundne – fænomener. Det er notorisk svært at afgrænse psykologiens genstandsfelt, og forståelsen af psyken udfoldes i en mangfoldighed af teorier. Hvad er forholdet til omverdenen? Og til kroppen? Fra at anskue psyken og kroppen som adskilte entiteter, der er underlagt forskellige naturlove, til at forstå det som et system i gensidig forbundethed – vores fagfelt er bredt, og teorierne har mange spændende og modstridende bud.

Psyken er historisk set en ny opfindelse. Det er kunsten til gengæld ikke. Formålet med den forhistoriske kunst er der relativ enighed om: Den havde spirituel og ceremoniel betydning, det handlede om at forholde sig til det kosmos, som omgav de tidlige mennesker; skildringer af spirituelle rejser, dyr og verden. Den allertidligste kunst, der er fundet, blev udført af Neandertalere; kunsten er altså ældre end mennesket selv.

I nutiden kan kunsten og psykologien lære af hinanden, som du kan læse om i samtalen med tre psykologer, der også er udøvende kunstnere i artiklen "Kunstner, krop og psykolog" på s. 35. Her peges på, at noget af det, kunsten og psykologien har til fælles, er evnen til at skabe bevægelse og at hele – på hver sin måde. Du kan i relation hertil læse et interview med Glenn Bech, som er psykolog og forfatter på s. 30. I artiklen "Lad kunsten sætte scenen for en mangfoldighed for kroppe, køn og seksualiteter" på s. 12 kan du læse om, hvordan kunsten konkret kan bruges til at udforske – og udfordre – vores normer i forhold til kroppen. Hvis du blot ønsker at give dig hen til kunsten, kan du læse digte skrevet af dine medstuderende på s. 24.

Du kan læse om fænomenologien i artiklen "Forundret, forvirret og forført af fænomenologien" på s. 18, hvor en skribent har kastet sig ud i at spørge ind til det eneste forskningsfelt på Institut for Psykologi, der beskæftiger sig med æstetikken. Æstetikken er også central i et temanummer af Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, som du kan læse en anbefaling af på s. 42, hvor der er fokus på den rolle som æstetiske processer kan spille, både i udviklingen af forståelser og i det konkrete arbejde inden for den pædagogiske psykologi.

Blandt de faste indlæg i bladet kan du i dette blads Akademia på s. 48 læse om et speciale, der undersøger social ulighed i PPR. Skribenterne kvitterer med fire gode råd til specialestuderende. Du kan få lov til at læse en anonym medstuderendes tanker i side 9-subjektet på s. 9, og så kan du læse om det nyopstartede Netværk for psykologistuderende med børn eller 30 års livserfaring, hvor du kan danne dig et netværk med andre i samme livssituation, hvis du er en af de mange studerende, der er lidt ældre end gennemsnittet eller jonglerer familieliv og pensumlæsning på s. 46. Og så kan du selvfølgelig nyde en omgang Psyk&Tværs, som du finder på s. 54.

Dette forår byder desuden på noget helt særligt: En alternativ forelæsningsrække som er arrangeret af Psykrådet og Indput. Over fire fredage kan du fordybe dig i perspektiver på psykologien, som ikke fylder så meget i dit pensum. Forelæsningerne er åbne for studerende på alle semestre og kræver ingen tilmelding. Du kan læse programmet på s. 51.

Dette forår er desværre ikke bare præget af lys, men også af krise og krig. Mange af os har nok svært ved at begribe det, der foregår. Hvad betyder krig for psyken og kroppen? Måske kan kunsten være med til at indgyde et håb. At hele kroppen og psyken, gennem et møde om et fælles tredje, der giver os lov til at forstå med kroppen og minder os om, at selv i den værste krise kan noget blomstre op.

God læselyst!

På vegne af redaktionen,
Ditte Marie Thiemer Hilbert ■

Indhold

Indput no. 3 | 53. årgang | marts 2022

Faste indput

- 3. Leder**
Indput byder velkommen
- 6. Nyt fra Psykrådet**
Public service til psykologistuderende
- 9. Side 9-subjektet**
Mød dine medstuderende gennem deres ord og tanker
- 48. Er der social ulighed i PPR?**
Et speciale om betydningen af familiers og skolars socioøkonomiske baggrund for PPR-praksis
- 52. Ind under huden**
Mød Indputredaktionen
- 54. Psyk&Tværs**
Vind et gavekort til Academic Books

12. **Lad kunsten sætte scenen for en mangfoldighed af kroppe, køn og seksualiteter**
Interview med kunstner og aktivist Morgan Hemmingshøj
18. **Forundret, forvirret og forført af fænomenologien**
Kunstværket kan agere eksistentiel aktualitet for en række følelser, der ikke normalt kommer til udtryk i et menneskes liv
23. **Bog anmeldelse: The Argonauts af Maggie Nelson**
Om kærlighed, køn, moderskab og sprog
24. **Digte: Krop, Psyke, Kunst**
En blandet samling af digte inden for temaet
30. **Med hele mig**
Interview med forfatter og psykolog Glenn Bech
35. **Kunstner, krop og psykolog**
Samtale med tre psykologiuddannede kunstnere
42. **Anbefaling: Temanummer af Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift**
Diskussioner og demonstrationer af æstetisk praksis

Tema: Krop, psyke og kunst

Andre indput

- Netværk for psykologistuderende med børn eller 30 års livserfaring** 46.
Læs om det nyopstartede netværk for ældre studerende og studerende med børn
- Den alternative forelæsningsrække** 51.
Indput og Psykrådet inviterer til en række oplæg med bud på alternative perspektiver til pensum - se programmet her

NYT FRA PSYKRÅDET

Af Christian Styrbæk Kensmark, stud.psych. og Sørine Meusling Gadegaard, stud.psych.

Velkommen tilbage fra ferie til campus og til Psykrådets halvårslige statusopdatering. Først og fremmest glæder vi os i Psykrådet over, at vi alle kan være fysisk tilbage på campus. Vi glæder os til at genoptage (og genopdage) livet som studerende sammen.

Kort og godt: Hvad er Psykrådet?

Psykrådet er frem for alt et rum, hvor psykologistuderende kan mødes, lære medstuderende at kende og tale om, hvordan vi i fællesskab kan forbedre vores hverdag som studerende – fagligt såvel som socialt.

Psykrådet er de psykologistuderendes fagråd og er organiseret under Studenterrådet. I Psykrådet koncentrerer vi os om det lokale miljø på psykologi. Ved at deltage i Psykrådsmøder kan du blive klogere på, hvad der rører sig på uddannelsen og være med til at sætte spørgsmålstejn ved status quo. Som psykologistuderende har du stemmeret til Psykrådsmøder, og du kan altid få et punkt på dagsordenen ved at skrive det til Facebooksiden *Psykrådet på Københavns Universitet*.

De emner, der diskuteres på Psykrådsmøder, stopper ikke dér, men vandrer videre ud til forskellige organer på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet (bl.a. Psykologis Studienævn, hvor både videnskabeligt personale (VIP) og studerende sidder), til Akademisk Råd (rådgiver dekanen om langsigtede strategier for økonomi og forskning), til SAMF-Rådet (et Fakultetsråd, hvor studerende fra alle uddannelser på SAMF mødes) og en gang imellem ud til hele Københavns Universitet.

Særligt Studienævnet er relevant for den nære indflydelse på uddannelsen, da det er her undervisningsevalueringer og nye tiltag på uddannelsen tages op og diskuteres mellem fire repræsentanter for det videnskabelige personale (professorer, lektorer) og fire studenterrepræsentanter, der blev valgt til Univalget i november 2021.

Hvordan du kan få indflydelse

Siden Studenteroprøret i 1968 har vi på universiteterne haft universitetsdemokrati. Vi studerende har medindflydelse på vores uddannelse. Du kan få indflydelse på flere måder: Ved at dukke op til Psykrådsmøder eller udfylde undervisningsevalueringer. Derudover bliver Psykrådet fra tid til anden bedt om at udpege studerende til ansættelsesudvalg eller arbejdsgrupper på enten Institut for Psykologi eller Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, hvor studerende kan bidrage med værdifulde erfaringer om, hvordan det er at være studerende i dag med alle de glæder og udfordringer, det medfører.

Psykrådet er for alle

I Psykrådet har vi en flad struktur, hvilket vil sige, at forpersonsskabet — i samarbejde med aktive medlemmer — arrangerer møder, hvor inputs fra studerende sætter dagsordenen.

I Psykrådet har vi forskellige arbejdsgrupper, du kan engagere dig i, og hvis du har en anden sag, du brænder for, kan du rejse det som et punkt til næste møde. Du er også mere end velkommen til at komme som du er, lytte med, stille spørgsmål og give din mening tilkende. Jo flere vi er, jo stærkere står vi, og jo bedre kan vi tage hånd om vores fælles interesse; at gøre psykologi til en rar og lærerig uddannelse.

Når mødet slutter, spiser vi af og til aftensmad sammen eller tager ud og får en øl og vender verdenssituationen uden for psykologi. Uanset hvad er Psykrådet mere end konkrete sager, møder og arbejdsgrupper – det er et fællesskab, der samler psykologistuderende fra alle semestre og åbner op for erfaringsudveksling, sparring og venskaber.

Status på forhandlinger med institutledelsen

Med de 11 krav i baghånden som blev vedtaget ved stormødet, "Hvad er Fremtiden for Psykologi?", d. 11. november, 2021, har Arbejdsgruppen, som blev konstitueret på Psykrådsmødet d. 29. november, 2021, denne vinter indledt forhandlinger med institutledelsen. Møderne har siden primo januar fundet sted omtrent hver anden uge, og ifølge Arbejdsgruppen går forhandlingerne kort sagt fremad. Dog foregår det i et tempo, som på nuværende tidspunkt kan så tvivl om, hvorvidt et tilfredsstillende forståelsespapir kan underskrives med deadline d. 4. april dette forår. Selvfølgelig er en potentiel blokade af instituttet uønsket af begge parter, hvorfor Arbejdsgruppen bestræber sig på at opnå de ønskede resultater inden d. 4. april.

Indtil videre har institutledelsen påpeget en række områder, hvor de mener, at de imødekommer forskellige krav. Disse områder omhandler bl.a. kravet om mere transparens mellem studerende og institut. Arbejdsgruppen venter også ivrigt på at tage hul på de krav, (især krav 1 og 2), som omhandler bevarelsen af human- og samfundsvidenskabelige perspektiver.

Opdatering fra stormøde

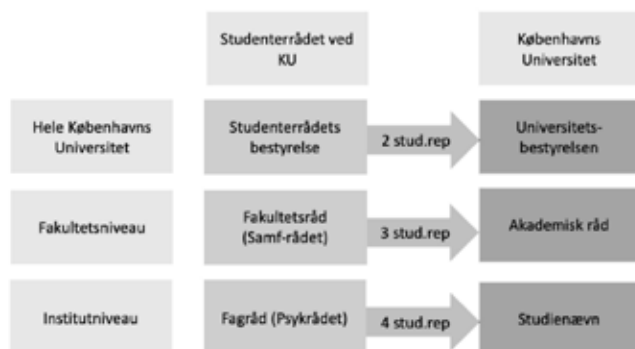
Derudover har Institutet afholdt to stormøder, senest d. 21. februar, hvor den faglige udvikling er blevet diskuteret med perspektiver både fra studerende og ansatte. Fakultetets prodekan, Sara Hagemann, har været ordstyrer på begge møder. På det seneste stormøde gik bølgerne højt, og til manges fortvivelse endte det brat, da reservationen til lokalet udløb.

Som det blev vedtaget på stormødet i november, skal vi som studerende sammen gøre status på forhandlingerne på et stormøde d. 4. april. Her skal det besluttes, hvorvidt vi kan se vores krav imødekommet, eller om vi skal gøre alvor af blokadetruslen med det formål at lægge yderligere pres på institutledelsen for at få indfriet kravene. Som vedtaget på stormødet, er det muligt at få indblik i forhandlingsprocessen til de psykrådsmøder, som afholdes i løbet af semesteret, hvor repræsentanter fra Arbejdsgruppen vil være til stede.

Udfaldet af forhandlingerne kommer til at have en afgørende betydning for den faglige fremtid på Institut for Psykologi. Arbejdsgruppens arbejde er hårdt med møder langt ud på aftenen. Men det er også et meningsfuldt og ikke mindst demokratisk arbejde for at sikre ikke bare en holdbar faglig udvikling, men også de studerendes ret til medbestemmelse på vores uddannelse, en uddannelse som vil have betydning for resten af vores arbejdsliv. Enhver som føler at have tid og lyst til at bidrage til dette arbejde skal være velkommen til at kontakte Psykrådet, f.eks. på vores FB-profil.

Forhandlingerne fortsætter, ligesom kampen fortsætter.▶

PSYKRÅDETS INDFLYDELSE PÅ UNIVERISTETET

Psykrådet opstiller studenterrepræsentanter til Studienævnet, som vælges ved Universitetsvalget hvert efterår. Studienævnet blev dannet efter studenteroprøret i 1968, og halvdelen af medlemmerne (og dermed stemmerne) udgøres af studerende. Det er Studienævnet, der står for uddannelsens udvikling samt kvalitetssikring. De studerende i Studienævnet repræsenterer Psykrådets holdning.

Psykrådet opstiller også en repræsentant til Akademisk Råd, der rådgiver dekanen (lederen af fakultetet) i hans beslutninger. Repræsentanten videregiver de studerendes holdninger og opdaterer dekanen på det, som rører sig blandt de studerende.

Psykrådet er et fagråd under studenterrådet. Studenterrådet er en samlet instans for alle de forskellige fagråd på KU samt øvrige faglige foreninger, og opstiller to repræsentanter til universitetsbestyrelsen, der har indflydelse på beslutninger, som gælder hele Københavns Universitet og dermed alle fag.

Vi opfordrer alle psykologistuderende til at følge facebooksidan: *Psykrådet på Københavns Universitetet*, hvor vi løbende slår begivenheder og relevante opslag op.

Hvis du gerne vil lidt bagom kulisserne i Psykrådet og ønsker at være *aktivt medlem* kan du anmode om medlemskab i facebookgruppen: *Psykrådets gemakker*. ■

STUDIENÆVN

Opgaver

- Udarbejdelse af studieordningen
- Udvikling af uddannelse og undervisning
- Behandling af sager om dispensation og meritoverførsel

Medlemmer

- VIP'ere og studerende i forholdet 1:1
- Dekanen fastsætter antallet af medlemmer
- VIP'ere sidder tre år, studerende i et år

AKADEMISK RÅD

Opgaver

- Udtalelser til dekanen om bevillinger, forskning, uddannelse og strategiske emner
- Indstilling af personer til bedømmelsesudvalg for bl.a. ansættelser
- Tildeling af ph.d.-graden, doktorgraden og diverse priser

Medlemmer

- Studerende og VIP'ere i forholdet 1:2
- Mindst to TAP'ere som observatører
- Personale sidder i tre år, studerende i et år
- Dekanen er 'født' medlem (formand)

VORES REPRÆSENTANTER

Studienævnsmedlemmer

- Amanda Nicholas Nielsen
- Esther Vitha Ringhof
- Lasse Pedersen
- Sørine Meusling Gadegaard

Psykologis repræsentant i Akademisk Råd

- Valdemar Stenberdt

Psykrådets forretningsudvalg

- Forperson: Anna Fabricius
- Næstforperson: Sørine Meusling Gadegaard
- Kasserer: Benedicte Nellemann Ditmer

SIDE 9-SUBJEKTET

Mød din medstuderende gennem deres ord og tanker

Tekst og illustration af Ditte Marie Thiemer Hilbert, stud.psych.

Har du en yndlingsans?

Min første indskydelse var at sige høresansen, fordi jeg holder utrolig meget af musik. Men ved nærmere eftertanke tror jeg alligevel, jeg ville savne synssansen en tak mere. Og så tænker jeg også umiddelbart, at jeg som kommende psykolog godt ville kunne arbejde uden at kunne høre, men ikke uden synet. Så ville jeg evt. kunne arbejde på en telepsykiatrisk afdeling på sigt og også kunne komme igennem så læsetungt et studie som psykologi.

Hvad tænker du om forholdet mellem krop og psyke?

Det er helt klart noget, jeg er blevet mere opmærksom på, efter jeg er startet på studiet, og jeg deraf er blevet bekendt med for eksempel det psyko-fysiske problem. Indenfor forskningen om sorg er man jo også meget bevidst om, den måde sorg kan sætte sig i kroppen, inden man får et egentlig sprog for det. Det man kalder tospors-modellen. Og så er meditation jo også en måde, hvorpå kontakten til den fysiske krop kan bidrage til vores indre følelsesliv. Jeg tænker, at kroppen er noget, vi hele tiden er nødt til at forhandle med, og at vi ikke kan løsrive os fra dens indvirkning på vores psyke, uden at der kommer en 'regning' på et tidspunkt.

Hvad er dit forhold til din krop?

Jeg er for det meste hoved og ikke så meget krop. Forstået på den måde, at jeg ofte føler, jeg har hovedet i skyerne, og min krop så er denne 'døde' masse, jeg slæber med mig. Min kropskontakt er og har altid været lav. Men jeg forsøger at ændre på det, da jeg som sagt er blevet mere opmærksom på, hvor stor en betydning det kan have at have kontakt med sin krop og de ting, man kan lære om sig selv ad den vej.

Har du et yndlingskunstværk?

Hvis jeg må vælge en film som kunstværk, så siger jeg Lars von Triers Melancholia. Det er en af de smukkeste film, jeg har set, og så er det den mest autentiske portrætterende af depression, jeg har set.

Hvad kan kunsten som er særligt?

Det kan lyde så prætentøst, men jeg synes kunstens evne til både at gøre individets indre verden større ved at stimulere forestillingsevne, præsentere alternative tanker, følelser og perspektiver og samtidig vække genkendelse og dermed en fornemmelse af et egentligt tilhørsforhold er fantastisk. Spejling så man ikke føler sig alene. Og det er i alle dens afskygninger: litteratur, film, musik og billedkunst.

Hvor finder du den største ro?

Jeg er generelt ret rastløs, så jeg føler mest ro, når der er liv omkring mig. Det trives jeg bedst ved. Min daglige aftencykeltur gennem København med musik i ørerne er skøn, fordi jeg jo på en måde er 'alene', men så alligevel ikke da jeg cykler i Indre By, hvor der er masser af liv. Efter sådan en tur får jeg altid en følelse af, at noget har bundfældet sig indeni.

Hvad er det bedste ved at læse psykologi?

Det sindssygt spændende! Jeg synes generelt niveauet på KU er højt, og det er nogle virkelig dygtige undervisere, vi har. Og så selvfølgelig indsigt i den menneskelige psyke ud fra forskellige perspektiver. Jeg er selv ret forskningsinteresseret, så jeg synes, det er dejligt, at der er så store muligheder for at prøve det af under studiet.

Hvad er det sværeste ved at læse psykologi?

Læsebyrden. Det er simpelthen umuligt at nå det hele, i hvert fald for mit vedkommende. Og det er jo ærgerligt, da det er sindssygt spændende. Man halter konstant bagefter på det studie. ■

KR O P
P S Y K E
K U N S T

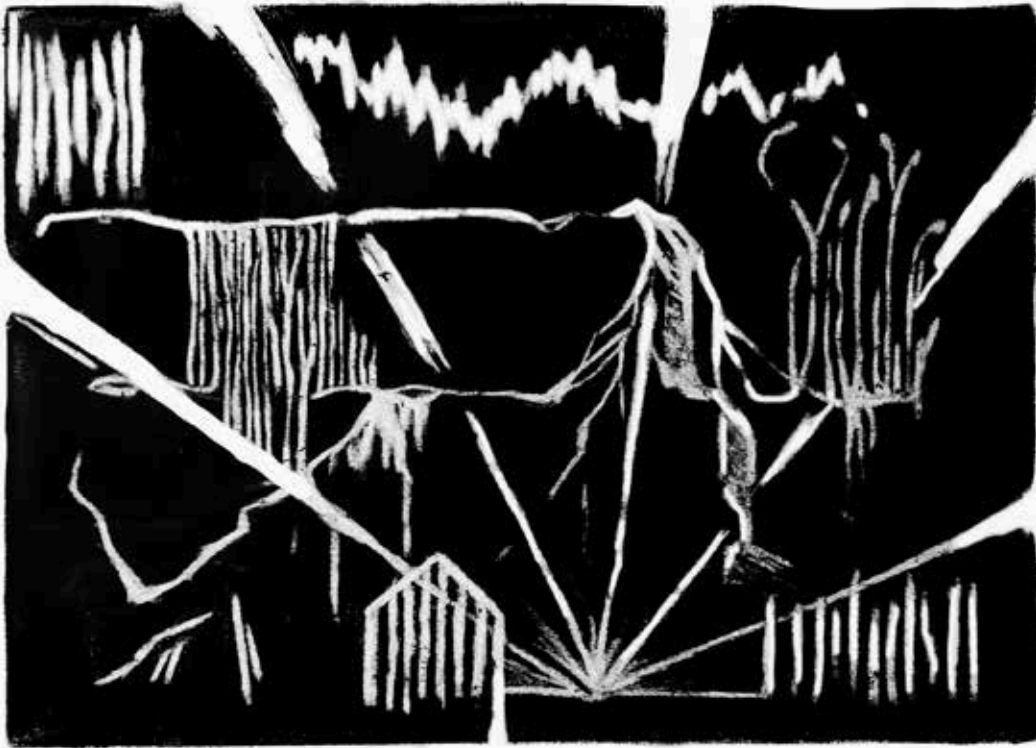

Illustration of Sandra la Cour, stud.psych.

LAD KUNSTEN SÆTTE SCENEN FOR EN MANGFOLDIGHED AF KROPPE, KØN OG SEKSUALITETER

Emilie Morgan Hemmingshøj er kunstner, studerende på RUC og står bag projektet Ukøn Poesi, en åben scene, der undersøger emner indenfor køn, seksualitet, normer og tabuer. Jeg har mødt Morgan til en snak om dét at bruge kunsten til at skabe et rum, hvor man ikke trækker maven ind, men i stedet rusker op i idealerne og skaber større diversitet. ▶

Af Emma Elise Møller, stud.psych.

Illustrationer af Ursula Teodora Moeran, stud.psych.

En fredag eftermiddag cykler jeg ud ad Nørrebrogade, forbi grønthandlere og travle fodgængere med en duft af durum i næsen. Jeg møder Morgan på en kitschet café på et gadehjørne i Nordvest. Vi kender hinanden fra et ophold på Testrup Højskole, men har ikke set hinanden i flere år. "Lige nu er jeg et sted, hvor jeg undersøger min kønsidentitet" fortæller Morgan og betegner sig selv som *gender fluid*, da jeg spørger ind til pronomen. "Det betyder, at jeg oplever min kønsidentitet som flydende og ikke har noget behov for at afgrænse den som enten feminin eller maskulin," forklarer Morgan og fortæller, at de derfor har det bedst med at bruge pronominet 'de/dem'. "Jeg øver mig stadig i at bede folk om at bruge 'de',"

siger Morgan med et indforstået smil. "Det er helt okay, at den smutter en gang imellem, og at folk kommer til at omtale mig som 'hun', men jeg er lidt sprognørdet, og jeg synes, at det er en fed mulighed for at øve sig i at udfordre kønsnormerne," tilføjer de.

"Jeg har jo fulgt lidt med i dit liv på de sociale medier," fortæller jeg Morgan, der blandt andet har medvirket i dokumentarserien *Idas fede fatcamp* på DR. I programmet tager Morgan sammen med fire danske kvinder afsted på en såkaldt 'fatcamp' i USA. Her handler det ikke om at tabe sig, men om at slutte fred med sin krop. Et budskab, der falder på et tørt sted i et medie billede,

hvor en positiv repræsentation af mennesker med tykke kroppe kan være svær at få øje på. Morgan beskriver, at deres medvirken i *Idas fede fatcamp* satte nogle ting i bevægelse. "Da jeg kom hjem fra USA og startede på RUC, gik det for alvor op for mig, hvor kropsligt udsat jeg har følt mig," fortæller de. "På fatcampen oplevede jeg en frihed forbundet med at være omgivet af folk, der lignede mig. Jeg kunne rende rundt i bikini uden hele tiden at tænke over, hvordan jeg så ud. Jeg tror faktisk, at det var første gang, jeg kunne dele mine tanker med nogen, der havde mange af de samme oplevelser i bagagen." Morgan fortæller, hvordan de blev ramt af en frustration over igen at føle sig som 'the odd one out' i mødet med sine overvejende slanke og heteronormative medstuderende. Samtidig ulmede en vrede og en afmagt forbundet med at læse de hadefulde og tykfobiske kommentarer på nettet i forbindelse med, at *Idas fede fatcamp* blev sendt. "Der er folk, der ikke mener, at man skal have taletid, når man er tyk, fordi de mener, at man er usund og doven – og at man selv er skyld i det," forklarer Morgan. "Jeg tror, at det hænger sammen med, at vi lever i en kultur og et samfund, hvor man forventes at have fuldkommen kontrol over sit eget liv. Vi kan ikke lide, når noget falder udenfor de etablerede mål og kategorier, heller ikke når det gælder andre menneskers kroppe." Morgan beskriver, hvordan de gradvist fik øjnene op for tykfobien og den strukturelle diskrimination – "lidt som Adam og Eva, der tager en bid af æblet," siger de med et glimt i øjet.

Morgan savnede et spejlende fællesskab, som dét de havde oplevet i USA, hvilket fik dem til at opsøge de tykaktivistiske miljøer, heriblandt *FedFront*. *FedFront* er et netværk og en vidensplatform, der primært henvender sig til mennesker med tykke kroppe og som, indenfor en feministisk og antikapitalistisk ramme, bestræber sig på at bekæmpe tykfobi. Gennem tykaktivistiske initiativer mødte Morgan blandt andre Dina Amlund, der forsker i tykfobi som en gennemgribende og undertrykkende struktur i vores kultur og samfund. "Jeg fik et mere nuanceret forhold til min krop ved at møde mennesker, der kunne udpege nogle af de undertrykkende systemer og mekanismer, som man konfronteres med, når man har en tyk krop," fortæller Morgan. "Jeg gik fra at vende blikket indad med tanker om, at jeg selv var skyld i problemerne, da jeg bare kunne løse dem ved at tabe mig og til at vende blikket mere udad mod et samfund, som vejer børn i folkeskolealderen og sender dem på slankekur". Morgan fortæller, at de husker at sidde til undervisning i folkeskolen med en mave der rumlede

og en sult, som skulle slukkes med vand, fordi de skulle tabe sig. "Det her med hele tiden at pege fingre ad den enkelte, som skiller sig ud og bør ændre sig – dét oplever jeg, at aktivismen kan hjælpe os med at tage afstand fra," siger de.

Jeg bliver nysgerrig på, hvordan tykaktivisme adskiller sig fra kropspositivitet, som jeg husker at have stiftet bekendtskab med i min færd på de sociale medier. Morgan forklarer, at kropspositivitet handler om at lære at elske sin krop til trods for samfundets idealer og negative påvirkning. "Det er jo enormt vigtigt," understreger de, "men det kan være svært at elske din krop, når dine omgivelser hele tiden fortæller dig, at den er usund og forkert". Morgan forklarer, at tykaktivismen til forskel fra kropspositivitet, arbejder på at ændre de tykfobiske strukturer - og dette på flere niveauer. Det kan være helt nede i sproget, at man forsøger at skabe en forandring. Eksempelvis ved at gøre opmærksom på, at ord som 'overvægtig' medvirker til at etablere et hierarki. Morgan oplever, at mange mennesker har nemmere ved at være i kropspositivitet, mens de har erfaret, at man nemt kan komme til at ødelægge den gode stemning, når man taler tykaktivismens sag. "Det er nok også med til at illustrere, hvor tabubelagt den tykke krop er," siger de.

Morgan har også et ben plantet i det queeraktivistiske miljø. "For mig handler queer om at gøre oprør mod normer, særligt for normerne omkring krop, køn og seksualitet," forklarer de. "Jeg tror egentlig altid, at jeg har følt mig lidt queer. Det meste af mit liv har jeg forstået mig selv som kvinde og er blevet opfattet som kvinde, men uden rigtigt at føle, at jeg passede ind i den kategori," fortæller de, "og så er jeg senere blevet optaget af feministiske teorier og spørgsmål om forholdet mellem det biologiske og det sociale køn."

Morgan forklarer, at for dem handler aktivisme helt grundlæggende om at befinde sig i en kontinuerlig læringsproces og om at være en del af et større fællesskab, der støtter hinanden undervejs. "Man kommer til at begå fejl og træde ved siden af, sådan er det bare. Men det vigtigste er, at man hele tiden forholder sig åbent overfor nye perspektiver og er villig til at tage ved lære af sine fejl," siger de, "og her må vi hjælpe hinanden."

Det var i kølvandet på Morgans engagement i de aktivistiske miljøer, at de fik idéen til *Ukøn Poesi*. Et projekt, der forener ►

deres interesse for at skabe og formidle kunst med en feministisk agenda. "Jeg har egentlig altid været optaget af at udfolde mig kreativt," fortæller Morgan, der altid har skrevet små historier og digte, og som senere har gået på fotoskolen Fatamorgana. På et tidspunkt blev Morgan interesseret i *spoken word*, som er en kunstform, hvor et digt eller en tekst bliver læst op på en mere performativ og levende måde. Herunder hører *poetry slam*, hvor de optrædende konkurrerer om den bedste fremførelse af egne litterære tekster ved at blive bedømt af tilfældigt udvalgte blandt publikum. "Jeg lavede poetry slam i en del år rundt om på scenerne i København," fortæller Morgan, "men jeg syntes, at det blev for ensformigt og kompetitivt i længden. Og så savnede jeg at høre flere queer stemmer, få flere kvinder på scenen og generelt mere diversitet."

Det var manglen på diversitet, der fik Morgan til at starte Ukøn Poesi; en åben scene, der afholdes rundt om i København, hvor man kan optræde med fremførelse af sine egne litterære

værker. "Tanken er, at Ukøn Poesi skal skabe en form for *safer space*, hvor man, også som minoritetsperson, kan bruge kunsten til at dele sine oplevelser indenfor overordnede temaer som krop eller feminisme," forklarer Morgan. "Sidste efterår afholdt vi Ukøn Poesi i forbindelse med *Transgender awareness week*, hvor scenen var forbeholdt mennesker under transparaplyen, og hvor vi hyldede de mange forskellige trans- og kønsdiverse oplevelser og identiteter," fortæller Morgan. "Andre gange er scenen åben for alle med en digter eller en performancekunstner i maven." Morgan beskriver, at der var mange forskellige optrædere til trans awareness-arrangementet, heriblandt folk, som delte deres oplevelse af mødet med Sexologisk Klinik. "Jeg kan huske en optræden, der rørte mig særligt meget," fortæller de. "Det var en transmand, der beskrev sin oplevelse med en romantisk partner, som havde tegnet ham uden bryster. Han brugte det som et billede på at føle sig set og anerkendt af et andet menneske – helt som den man er," forklarer Morgan. "Han er et eksempel på, hvordan man kan bruge spoken word til at fremføre sine erfaringer på

en levende måde, hvor tilskuerne virkelig kan mærke det," siger Morgan. "Så kan det godt være, at man ikke deler den specifikke erfaring, men vi genkender nok alle et behov for at blive set og forstået. Det er noget af det, som kunsten kan – at vi kan nærme os hinanden."

Jeg spørger ind til, om Morgan oplever, at Ukøn Poesi lykkes med at skabe større diversitet på litteraturscenen og med at bryde med nogle normer og tabuer. "Jeg synes, at vi har skabt et rum, hvor man kan reflektere og gå i dialog – der kan ske noget vigtigt i udvekslingen mellem publikum og den optrædende," siger Morgan. "Og så tror jeg, at det på sigt kan bidrage til at skabe større repræsentation i kunstmiljøet." Morgan forklarer, at det er et problem, at minoritetspersoner ikke altid har de samme muligheder for at udvikle deres talent og for at øve sig i at stå på en scene. "De har heller ikke det samme udvalg af rollemodeller at spejle sig i," siger de. "Der sker bestemt fremskridt med repræsentationen, men der er langt igen. En del af det handler også om at få banet vejen for børn og unge

med alle slags kroppe, baggrunde og identiteter."

Det er inspirerende at tale med Morgan, og jeg får lyst til at spørge, om de har et godt råd til andre studerende, som måtte have en aktivist eller en kunstner i maven. "Bare gør det!" griner Morgan og tilføjer, "for mig handler det meget om at starte i det små. Prøv at dukke op til et arrangement og mød nogle mennesker, der kan hjælpe dig på vej. Jeg tror, at der er mange studerende, som ville få en masse ud af at lege lidt med kunsten. Vi har så travlt med at præstere og gøre alting perfekt. Når du står foran et lærred eller på en scene, så bliver du nødt til at konfrontere din frygt for at fejle," siger Morgan. "Kunsten har en fandenivoldskhed, som jeg oplever som empowering – det er bare fedt at stille sig op og gøre tingene på sin helt egen måde!" ■

FORUNDRET, FORVIRRET OG FORFØRT AF FÆNOMENOLOGIEN

Et interview med Anders Essom-Stenz
om forestillingens fænomenologi

Af Hans-Jørgen Hersoug, stud.psych.

Fænomenologerne på vores kære institut har altid forundret, forvirret og forført mig. Ved første møde stod jeg forundret tilbage efter jeg fandt ud af, at de i ramme alvor undersøger æstetikens psykologi. Det lød jo helt vildt. Men hvordan var det muligt, og hvordan bærer man sig ad? Dengang blev Indputs redaktionslokaler frekventeret af en del spirende fænomenologer, og jeg forhørte mig: Hvor skal jeg starte, hvad skal jeg læse, hvordan kan man forstå det her? Jeg fik stukket Husserl og Merleau-Ponty i hånden. Læselisten var lang og udførlig, engagementet i top og motivationen buldrede derudaf.

Efter et par måneders læsning stod jeg så forvirret tilbage, som jeg måske nogensinde har været i akademisk øjemed - og det er endda efter, jeg lærte, at nogen i ramme alvor mener, at 5-faktor teori er en adækvat beskrivelse af personligheden. Jeg fattede hat og briller og fraskrev simpelthen teoriene. Det var for langt, for fransk, for tykt og for tysk. Jeg gav op. Selvom min motivation havde taget en lidt mere slukøret form, så var interessens glød stadig at finde, om end lidt skjult under min akademiske stolthed.

Flere år gik således i blank fornægtelse af fænomenologien. Indtil jeg på mit første semester af kandidaten slugte min stolthed og startede på metodefaget om fænomenologisk metode. Her havde jeg blandt andet dagens mand i skysovs som kyndig formidler af fænomenologien og har siden været officielt forført af alle de ting, som først skræmte mig væk. Det var en utroligt stor hjælp ikke at dyppe foden ned i den flod alene, men at begynde at få greb om begreberne i samarbejde med andre studerende og med Anders og Benedikte klar til at svare på vores frustrerede spørgsmål og forvirrede misforståelser. Det er et metodehold på 7,5 point, så der var hverken tid eller plads til at komme rundt om fænomenologien, i noget der ligner dets helhed, men det blæste ilt til en glød, som et hvert godt fag på universitetet skal.

Anders er i fuld sving med sit fænomenologiske ph.d.-projekt, og jeg har bedt ham stille sig i rampelyset; både for selv at blive klogere på projektet, men også for at udbrede kendskabet til en forskningstradition, som er under et nederdrægtigt pres på vores kære institut.

Der skal lyde en stor tak til Anders for meget generøst at svare på mine hjemmestrikkede spørgsmål og en gigantisk anbefaling af at dykke ned i fænomenologien, selvom det kræver lidt tålmodighed og givetvis afstedkommer nogle grå hår.

1. Hvad gjorde, at du fik lyst til at skrive en ph.d.? Hvordan har processen været, hvordan føles det, at det snart er slut?

Mine første tre år på Københavns Universitet brugte jeg på at læse sociologi. Jeg havde en idé om, at jeg gerne ville beskæftige mig med kunst og med kunstens samfundsmæssige rolle, men det var ikke noget jeg mødte i sociologien – måske fordi det ikke fandtes, eller fordi jeg ikke hørte efter på de rigtige tidspunkter – så langsomt glemte jeg det igen. Da jeg efter at have taget min bachelor i sociologi skiftede til psykologi, var det af to grunde: jeg ville gerne lave noget der var tættere på individet og have en grundigere viden om psyken foruden gruppen og samfundet, og så ville jeg ikke arbejde videnskabeligt. Med en uddannelse i sociologi bliver man god til at forske; man bliver oplært grundigt i en række metoder, og man laver mange store projekter i løbet af sin studietid, men det var ikke noget for mig, og jeg ville hellere arbejde klinisk. Da jeg så startede på psykologi, mødte jeg Tone Roald. Hun holdt en forelæsning, hvor hun fortalte om sit projekt og om gruppen på instituttet, som i årevis havde arbejdet med det, jeg for år tilbage havde troet, jeg selv skulle lave. Så det var Tone, der fik mig til at huske en gammel idé. Og selvom jeg er i tvivl om, hvordan det begyndte – Tone mener, jeg talte med hende efter forelæsningen, selv husker jeg det som en sky og simpel mail – så blev jeg langsomt en del af gruppen. Min lyst til at skrive en ph.d. er altså mest af alt præget, måske endda afgjort, af selve eksistensen af den fænomenologiske æstetik-gruppe.

Jeg begyndte projektet i maj 2020 midt i nedlukningen, så det første lange stykke tid arbejdede jeg hjemmefra. Selvom jeg jævnligt mødtes med Tone og min ph.d.-kollega, Benedikte, var det ikke en ønskestart. Arbejdet med et ph.d.-projekt kan på nogle måder ligne arbejdet med et speciale, men det er alligevel anderledes, ikke mindst fordi man bliver en del af en arbejdsplads, når man er ph.d.-studerende. Den følelse havde jeg ikke det første stykke tid, hvor jeg sad hjemme ved mit eget skrivebord. Men lige så snart vi vendte tilbage, blev det noget andet. Det har indtil videre været en proces med en stejl læringskurve, hvor planlægningen af et sammenhængende 3-årigt projekt, undervisningsopgaver, kurser, empiriindsamling, skrivning, udlandsophold og en masse andre småting har skullet eksistere på samme tid. Indtil videre er det hele gået som det skal og uden stress, men jeg har halvandet år tilbage, så der er stadig tid til at græde de første ph.d.-tårer.

2. Hvilke kvaliteter og egenskaber vil du mene at menneskets møde med kunsten har, og hvorfor er det relevant for psykologien?

Bjarne Funch skriver i sin doktordisputats (*The Psychology of Art Appreciation*), at kunstværket kan agere eksistentiel aktualitet for en række følelser, der ikke normalt kommer til udtryk i et menneskes liv. En eksistentiel aktualitet er en oplevet situation, og det betyder altså, at mødet mellem kunstværk og menneske kan skabe en oplevelse med et følelsesmæssigt indhold, der både er nyt og afgørende. Når det er sagt, så kan et æstetisk møde selvfølgelig indeholde mange ting, og en kunstoplevelse kan godt være betydningsfuld, uden at man forlader museet som en fundamentalt forandret person. Når jeg har interviewet folk om deres oplevelser, fortæller de alle sammen, hvordan de har oplevelsen af at blive mødt af *noget*, der vil dem noget særligt – noget der har en intention. Mange beskriver også oplevelsen af at kunne være sig selv uden forbehold og at kunne møde dette *noget* med en åbenhed, der står i kontrast til mange andre situationer i deres hverdag. De beskriver, at det er som at træde ind i en særlig verden eller sfære, hvor de oplever noget meget privat og meget betydningsfuldt. Jeg vil mene, at en stor del af den oplevelse handler om at bevæge sig ind i en imaginær verden, der opstår på baggrund af og i samspil med det kunstværk, man står foran. Jeg har beskæftiget mig en del med, hvordan den slags imaginære verdener er struktureret, og hvad de betyder. Og kort sagt bliver de en måde at være situeret i en oplevelsesmæssig situation der, trods visse elementers uvirkelighed, har meget virkelige følelsesmæssige konsekvenser, og som også har direkte betydning for, hvordan man perciperer den virkelige verden. På den måde er kunstværket et godt objekt at studere, hvis man er interesseret i, hvordan virkelighed og uvirkelighed relaterer til hinanden, og hvordan det virkelige er langt mere end det håndgribelige. ▶

3. Hvordan har du valgt at operationalisere fantasien? Hvordan skelner du mellem, hvad der er et udtryk for fantasi, og hvad der givetvis er et udtryk for noget andet?

Mit projekt er fænomenologisk, så operationaliseringen af forestillingen eller fantasien er bestemt af, hvad der essentielt karakteriserer en forestillingsoplevelse. Det er sværere at definere, end det måske lyder. Man kunne kalde det "en præsentation af objekter der ikke aktuelt er til stede", men bliver det så en definition, der er bestemt af objekternes ydre eksistens i stedet for selve oplevelsen? Man kunne også sige "en præsentation af objekter der opleves som inaktuelle", og så er man på lidt mere sikker oplevelsesmæssig grund. Men det betyder vel egentlig det samme som den første definition. Når jeg har interviewet folk og analyseret materialet, har jeg haft tanken om det inaktuelle i baghovedet for at identificere, hvornår folk forestiller sig ting, og hvornår de perciperer eller husker ting. Det betyder også, at man får blik for, at bevidsthedstyper fluktuerer meget hurtigt mellem hinanden, og desuden at de bevidsthedstyper der grænser op til forestillingen, er lige så komplekse som forestillingerne er. Man slipper altså ikke uden om den løbende opgave, det er at skulle skelne fænomenen fra hinanden. Hvad er forskellen på forestilling, fantasi, illusion, hallucination, drøm, hukommelse? Det er definitionsspørgsmål, som jeg har forsøgt at besvare undervejs, og selve mit ph.d.-projekt er på den måde også et forsøg på at lande en god definition af, hvad forestillinger egentlig er. Når jeg kalder det forestillinger og ikke fantasier, er det altså blandt andet fordi, man kan skelne fænomenologisk mellem de to: hvor forestillinger har et perceptuelt korrelat, er fantasier frit flydende og "umulige" konstruktioner i en virkelig verden.

4. Er det undersøgelsen af fantasiens rolle i subjektets æstetiske oplevelse, der fordrede anvendelsen af fænomenologien, eller omvendt en interesse i fænomenologien, der fordrede undersøgelsen af fantasiens rolle i subjektets æstetiske oplevelse? Og hvilke konsekvenser har det for, hvordan du tilgår forskningen?

For mig kom fænomenologien først og forestillingen derefter. Jeg tror, min interesse for hvordan forestillinger spiller en rolle i kunstoplevelser opstod, da jeg læste Mikel Dufrennes *Phenomenology of Aesthetic Experience*. Den rolle Dufrenne tilskriver forestillingen er ret begrænset, og det er der forskellige teoretiske grunde til, men grundlæggende havde jeg en fornemmelse af, at det ikke kunne være rigtigt.

At arbejde fænomenologisk har visse konsekvenser for, hvordan man tilgår sit fænomen, men det er alle konsekvenser, der er naturlige og logiske, hvis man reelt er interesseret i, hvordan oplevelser tager sig ud. Og hvis ikke forestillinger først og fremmest er en oplevelseskategori, hvad er de så? Kort sagt betyder det fænomenologiske udgangspunkt, at man er interesseret i nogle meget grundige beskrivelser af oplevelser som analyseres og anvendes til at teoretisere over, hvordan bevidstheden er struktureret i den slags oplevelser. Når man samtidig gerne vil anvende empiri, som jeg gør i mit projekt, så er interviewet en oplagt metode, men både måden at udføre sit interview på og måden at analysere materialet bagefter er informeret af en lang række teoretiske antagelser. Teori og metode kan altså ikke skilles ad. For mig betyder det, at jeg skiftevis må forsøge at pakke al min teori væk og koncentrere mig om at få folk til grundigt at beskrive, hvad de har oplevet, og forholde mig til det uden en masse antagelser, for bagefter at finde teorien frem igen for at forstå, hvad de har fortalt mig. Det er en dialog mellem empiri og teori, som er konstant, og som også kan være svær, men resultaterne kommer til at stå ret solidt, når det rent faktisk lykkes at skabe den dialog.

Derfor mener jeg også, at jeg nu kan besvare min skepsis overfor Dufrenne og sige: nej, det kunne ikke være rigtigt, at forestillinger spiller så lille en rolle.

5. Hvilke erkendelsesmuligheder åbner dit teoretiske udgangspunkt op for, som andre perspektiver ikke i samme grad kan belyse på samme måde?

Måske vil det altid forblive et åbent spørgsmål, hvad psyken er, men der er nok bred enighed om, at bevidstheden er en central del af det psykiske liv. Hvis psykologien er videnskaben om psyken, så vil undersøgelser af bevidsthed være afgørende, og fænomenologien er efter min mening det perspektiv, der mest direkte stiller spørgsmål til, hvad bevidsthed er. Når mit teoretiske udgangspunkt er fænomenologisk, så tillader det mig at forstå, hvordan oplevelser manifesterer sig i en psyke, hvordan mening opstår, og hvordan forskellige psykiske fænomener som fantasi, hukommelse og perception hænger sammen og er forskellige fra hinanden. Det er vigtig viden, hvis man er interesseret i almenpsykologiske spørgsmål, men det er også vigtig viden, hvis man er interesseret i mere specifikke fænomener som patologiske symptomer. Hvad en hallucination betyder afhænger af, hvad det betyder at opleve virkeligheden, og fænomenologien tilbyder nogle gode redskaber til at undersøge begge de oplevelser.

Jeg mener, at fænomenologien er en meget vigtig del af psykologien, fordi vores liv i høj grad er et oplevet liv. Det vi husker som afgørende øjeblikke, det vi har svært ved, det vi er gode til, det vi tænker om vores fremtid – det er alt sammen noget vi oplever, og det er oplevelseskvaliteten, som påvirker os og vores beslutninger. Fænomenologien som en systematisk måde at gå til netop oplevelser må altså være en hjørnesten i psykologien.

Det betyder ikke, at fænomenologien kan alting, men ved at stille spørgsmål til, hvad bevidsthed er, kan den fortælle os noget vigtigt om relationen mellem mennesket og dets omgivelser. Det fænomenologiske blik for, hvordan subjektet og objektet er medkonstituerende for, hvad der opstår i oplevelsen, optegner en epistemologi, der behandler mennesket og verden med lige stor seriøsitet. Det dobbelte blik mener jeg er meget værdifuldt for en så bred videnskab som psykologien, der i sine tematikker spænder over både det enkelte individ og dets krop og den meget store samfundsmæssige kompleksitet, som det individ er placeret i.

6. Hvilke hypoteser om fænomenet har du måtte bortkaste, og er der nogle aspekter, som er kommet frem under din undersøgelse, der er kommet bag på dig?

Jeg tror ikke, jeg har haft hypoteser, som jeg har droppet. Men jeg er blevet overrasket over, hvor relativt ens folks forestillinger figurerer i deres oplevelser af kunst, og også hvor hyppige forestillinger er i alle vores oplevelser. Teoretisk er det ikke så overraskende, at folk oplever forestillinger på samme måde, da fænomenologien hviler på idéen om, at der er visse bevidsthedsstrukturer, som vil gå igen, ikke bare hos individer tilhørende samme kulturelle område og historiske periode, men også på tværs af disse områder og perioder (spørgsmålet er så hvor meget på tværs). Selvom det kan være forskelligt, hvor meget vægt folk lægger på deres forestillinger i deres oplevelser – hvor bærende de umiddelbart oplever dem for oplevelsen i sin helhed – så er forestillinger altid til stede, og de er altid struktureret med de samme komponenter. Det interessante for én som mig, der gerne vil sige noget generelt om forestillingsstrukturer, er, at uanset hvor forskelligt indholdet i folks forestillinger er, så præsenterer de sig på samme måde, og de er altid til stede. Det fortæller noget om, at forestillinger er et definerende karakteristika ved oplevelser af kunst, og det fortæller også noget om, at forestillinger er et meget grundlæggende komponent i vores psyke og vores måde at relatere til verden på. ▶

7. Hvis du havde 4 år mere og en hel sæk med fondsmidler i ryggen, hvordan ville du så udvide din forskning?

Indtil videre er det min oplevelse, at for hvert spørgsmål der opstår, og for hver artikel jeg skriver, vokser der tre nye spørgsmål og potentielle artikler frem. Der er altså mange retninger at gå, og der er mange projekter som ville være både spændende og vigtige for psykologien.

Et projekt jeg gerne vil lave, er at historisere æstetiske oplevelser og beskrive, hvordan og i hvor høj grad kvaliteten af den slags oplevelser er historisk specifik. Jeg arbejder i øjeblikket fra Stanford University i Palo Alto, Californien, hvor jeg diskuterer mine ting med Robert Pogue Harrison og Hans Ulrich Gumbrecht, henholdsvis professor og professor emeritus i litteratur. De har begge to arbejdet med den slags historiske kulturstudier, og måske kan jeg lære lidt om, hvordan man kan gribe det an, så jeg kan forsøge selv, skulle der lande en sæk med fondsmidler på et tidspunkt. Hvis forestillinger er oplevelsen af muligheder, så vil kulturhistoriske omstændigheder naturligvis også farve indholdet af vores forestillinger, og på den måde kan forestillingsfænomenet også være centralt her. Sådant et projekt ville delvis være fænomenologisk, men det vil også trække tråde til andre retninger, eksempelvis socialisationsteori og dele af litteraturvidenskaben, kunsthistorien og sociologien. Det ville være spændende teoretisk, men i høj grad også metodisk, og på den måde vil det potentielt være anvendeligt for den bredere psykologi.

Derudover ville jeg gerne lave et projekt om litteratur og læseoplevelser. Når projektet lige nu omhandler visuel kunst, er det blandt andet for at skabe en afgrænsning, så jeg ikke behøver diskutere, hvordan forskellige kunstformer påvirker os forskelligt. Det ville være et spændende spørgsmål, men det ville ikke være muligt at komme i dybden med på tre år. Med fire år mere, til gengæld, kunne det være muligt. En hypotese vil også være at netop forestillinger spiller en større rolle i læseoplevelser end oplevelser af visuel kunst, fordi læseoplevelsen (måske) essentielt beror på udfoldelsen af en imaginær verden, hvor oplevelsen af et maleri i højere grad kan hvile i perceptionen af maleriet.

Det ville også være et vigtigt projekt for den fænomenologiske psykologi at beskrive Edmund Husserls psykologi. Husserls arbejde spreder sig over omkring 40.000 sider, og de er på mange måder udgangspunkt for meget af den fænomenologi, der bliver bedrevet i dag. Husserl er fænomenologiens Freud, og en grundig analyse af psykologien hos Husserl vil være et vigtigt fundament at arbejde fra. Jeg mener, det kan have stor værdi at arbejde med grundlæggende tekster, der i det her tilfælde er over hundrede år gamle, for innovation risikerer at blive ignorant, hvis ikke man kender fortidens visdom.

Sidst men ikke mindst kunne jeg godt tænke mig at arbejde med en dialog mellem fænomenologi og psykoanalyse. Selvom der er mange forskelle, er der også ligheder, eksempelvis i den lille smule Freud skriver om perception. Spørgsmålet er, hvor tæt man kan væve dem sammen ved at modificere terminologien hos de to retninger, og hvor der reelt er uforenelige ontologiske og epistemologiske antagelser. ■

Af Maria Voulgaris Valeur, stud.psych.

Illustreret af Ida-Marie Haeusler, stud.psych.

BOGANMELDELSE: THE ARGONAUTS AF MAGGIE NELSON

Maggie Nelson: Amerikansk forfatter (poesi og non-fiction), bosat i Los Angeles. Professor i engelsk ved University of Southern California.

Det er svært at sætte en finger på præcis, hvad *The Argonauts* er, og hvad den handler om. Kort kunne man sige, at den handler om Maggie Nelsons forhold med gender-fluid Harry Dogde samt hendes graviditet med sønnen Iggy, men det ville være for simpelt. Bogen er kategoriseret som en biografi, men at lade dette ene ord indkapsle bogen er ikke nok. Den handler om Nelsons liv og er på den måde selvbiografisk, men formen er i høj grad essayistisk. Mange omtaler den som "genre-bending". Den indeholder mange temaer, der spinder sig ind i hinanden – kærlighed, seksualitet, køn, moderskab, begær, at være forfatter etc. Den handler om at være til som queer-person. Ikke at være det ene eller det andet – at være *både* og. At være mor og kæreste. At være forfatter og mor. Kvinde og mand – eller ingen af delene, for hvad er køn?

Hun citerer i starten af bogen den franske litteraturkritiker og filosof Roland Barthes, med hvis ord bogens overordnede tema bliver metaforisk indrammet:

"(...) Barthes describes how the subject who utters the phrase 'I love you' is 'the Argonaut renewing his ship during its voyage without changing its name.' Just as the *Argo's* parts may be replaced over time but the boat is still called the *Argo*, whenever the lover utters the phrase 'I love you' its meaning must be renewed by each use as 'the very task of love and of language is to give one and the same phrase inflections which will be forever new'"

Måske virker citatet definerende for bogen idet det, udover at navngive bogen, formår at sætte ord på noget, der er svært at beskrive – det som bogen omkranser. Tilblivelse. Kærlighed. Hvad sprog er, og hvad det kan. Men også i forbindelse med fysiske vilkår for forandring, kropslige tilblivelsesprocesser, i sammenspil med kærlighed, sprog og selvforhold. Nelson og hendes partner oplever begge en markant kropslig forandring i løbet af bogen. Nelson forsøger og bliver, med hjælp fra hormonindsprøjtninger, gravid med sønnen Iggy samtidig med, at Harry starter på testosteron og får lavet en mastektomi (fjernelse af bryster): "2011, the summer of our changing bodies. Me, four months pregnant, you six months on T [testosteron]". Maggie og Harry forbliver Maggie og Harry, men samtidig ændrer de sig. Bogen er en kærlighedserklæring – til Harry, til Iggy, til deres familie.

Barthes er ikke den eneste, der bliver citeret i *The Argonauts*. Gennem hele bogen inkorporerer Nelson citater fra diverse teoretikere og kunstnere, hvilket giver en smuk sammenfiltrering af refleksioner fra det levede liv og pointer fra en teoretisk verden. Jeg har altid været fascineret af citatbrug og anvendelsen af andres ord om sit eget liv, det at blive genkendt i andres ord, spejlet. Nelson inddrager diverse ord og pointer på en måde, jeg selv ville ønske jeg kunne. Hendes refleksioner bevæger, udfordrer og udvider. Hun skubber til grænser for forståelse. Som når hun, med inddragelse af Judith Butler, reflekterer over hvorvidt graviditet og kernefamilien er heteronormativt. Denne undren kommer til udtryk i forbindelse med, at hendes veninde udpeger hendes krus med et billede af hendes familie - Nelson selv, højgravid, partneren Harry og hans søn – som værende heteronormativ. Hun skriver: "When or how does *new kinship systems* mime *older nuclear family arrangements* and when or how do they *radically recontextualize them* in a way that constitutes a *rethinking of kinship*? How can you tell; or, rather, who's to tell?" (Nelsons kursiveringer er Judith Butler citater). *The Argonauts* er en forrygende læseoplevelse, fordi man får lov til at undres med Nelson – hun giver ikke et svar og hendes refleksioner spinder videre ind i tekstens handling. ■

Digte: *Krop, psyke, kunst*

denne her kolde vind
horisonten er ikke et punkt, ikke en streg
men en forestilling om et sted
vi drages ikke mod den
hvem græd du på før mig?
kulde der trænger ind fra ærmernes åbning
lægger sig om hænderne og gør dem langsomme
gråden er aldrig stille
ingenting reflekteres rigtigt i søens overflade
der er er mat
en mælkevid hinde over døde øjne
som havde søen lukket af for sig selv
træt af at spejle, ligge udstrakt og åben
modtagelig

det var ikke en dråbe fra himlen
kun én kan græde ad gangen

senere skulle der være blodmåne
men vi er ligeglade
eller vi er bange for, at vi vænner os til livet

nu tilføjer himlen en dimension til sin flade struktur
materialiserer kulden, så den kan falde på os
dryppe fra fingrene
vi gør ingen modstand
regnen falder ikke hierarkisk, prioriterer ikke
regnen falder plant
eller den falder nådesløst
om det er os
der slår os på regnen eller regnen
der slår sig på os
vi forsøgte ikke engang at undgå vandpytterne

overværer et mellemværende mellem gråkrager og skader
en baby vrænger om kap med en krage i blodbøgen ovenover
der er den samme rullende lyd i deres stemmer
et forsøg på at rulle følelserne ud i, ja, verden
som bregnerne ruller sig ud i maj
solen er skarp i øjnene, jeg fryser i skyggen
vi tror fuglene synger
men de kæmper for at leve
en mor sagde:
kæmp med det blødeste du har
jeg lagde min kind mod magnoliabladet, læberne
bladets bastante, læderagtige men også let sarte struktur
en hud
som at kysse en kind
med endnu fugtige tårer på
jeg kunne ikke bryde kontakten igen
i berøringen lå også en besvarelse

RADIOAKTIVITET

Jeg vil ophøre med at være i den form som indeholder mig
Formen, imellem hvis vægge, elektriske signaler kastes frem og
tilbage.

Undfanget.

Hurtigere og hurtigere bevæger de sig for hver gang de
rikochetterer

stærkere og stærkere flyver de

lysere og lysere skinner de.

mens de befæstede flader langsomt rykker sig tættere

indtil rammerne endeligt sprænges og energien øjeblikkeligt
frigøres.

I en eksplosion af uendelig formløs frihed

atter stigende vil den bevæge sig ud i himlene.

Koret vil synge mens den stiger til vejrs som lange splintrende
spor

ophøjet kunne

Jeg

De

Os

Vi

en

Blive til tanker i luften

Svæve og oplyse sfærerne.

Tegne utydelige fosforescerende linjer mellem stjernernes
klare noder

frekvensløse signalbølger i den dybbå nat.

Væk fra de sønderrevne kolde

konstruerede indsnævrede kroppe

Findes vi nu

**EN TIME INDEN DU MØDER,
BØR DU TAGE ET PAR SMERTESTILLENDE
TABLETTER, FOR EKSEMPEL
PANODIL (1 GRAM)
OG/ELLER IBUPROFEN (400 MG)**

underliv undersøges
udenfor et uigennemtrængeligt
gråt slør over byen
ultralyd
ubehag?
et roligt blik over brillekanten
ukendt sug
utydelige aftegninger
sløret gråt på en skærm
uterus
cervix
ovarier
æg til år endnu
det må kræve år at skærpe dét blik?
uden tvivl
et ansvar
men hellere lade øjet fange follikler
end at føre regnskab med Mærskes finanser
eller konstruere højhuse
et varmt smil på læben
et ansvar
usandsynligt lange metalinstrumenter
ubestemmelig fornemmelse
varm eller kold
uvant
øjet kan med tiden adskille fedtvæv fra knoglevæv
fast svulst fra cyste
ubesværet
har spiralens vinger bredt sig ud?
et ansvar
et uidentificeret flyvende objekt
i underlivet nu?
uomtvisteligt et objekt
uforstyrret har sløret trukket sig tilbage
udsigt til klar himmel
uforfærdet trækkes trusser på

SMERTEKLYNGER

Jeg vågner, og min blindtarm er væk
I et tungt bomuldslandskab vugger sorte plastik
sting
I mine øjne svømmer to mørkeblå kar
Er det sådan, det ser ud at se sig selv oppefra
Jeg tænker på dig, mine nerveender synger
Min krop er en fællessang, en dagsinstitution med
smerteklynger,
Jeg tænker på dig, den duft du har båret siden
gymnasiet
Åndeløse krop, min krop er størknet på din etage
Jeg vågner midt på dagen, der er stille i lejligheden
Hvordan ved man, at man heler, hvis såret er på
indersiden

Fortæl mig om en drøm
om en kærlig hånd på din skulder
sidst du forsvandt og dukkede op igen
om et hav du så fra en bilrude som barn

Fortæl mig om et smil
om skyformationer der for nyligt mødte dit blik
lyden af din mave, når du er sulten
om dine trin på trapper

Fortæl mig om et savn
om et billede du har taget
fornemmelsen af at trække i en flyverdragt
om en stund, hvor du strålede

Fortæl mig om en bekymring
om sidst dine øjne flakkede uroligt under øjenlågene
tider hvor uoverskueligheden flagrer omkring dig
om mellemrummet mellem to hjerteslag

Fortæl mig om et håb
om et stjålet blik du engang sendte
en lyd fra din morgens bevægelser
om øjeblikke vi vil dele ■

MED HELE MIG - GLENN BECH OM AT FORMIDLE DET PERSONLIGE I SPÆNDET MELLEMLIG DEN KUNSTNERISKE OG PSYKOLOGISKE ERFARING

Af Hannah Kazmi Høgsbro, stud.psych.

Interview med forfatter og psykolog Glenn Bech

GLENN BECH er uddannet psykolog fra Aarhus Universitet i 2017 og forfatter fra Forfatterskolen i 2019. For et år siden debuterede han med romanen "Farskibet", der har høstet store roser af en bred anmelderskare, foruden en række nomineringer og litteraturpriser. Romanen er selvbiografisk og tager udgangspunkt i det tomrum, familien efterlades med efter faderens pludselige selvmord. Med dette afsæt favner romanen temaer som sorg, alkoholisme, klasser og køn, og efterhånden tegnes et særligt mønster mellem disse centreret om giftig maskulinitet – en problematik, som Glenn Bech beskæftiger sig med både i skriften og som psykolog. Indput har talt med ham om hans oplevelse af, hvordan psykologien og kunsten både informerer og modarbejder hinanden og om at stå med et ben i begge fagfelter.

Glenn Bech er gået hen og blevet syg med feber, så hvad der skulle have været et møde i hans lejlighed, bliver til et møde gennem en telefonforbindelse. Faktisk har han været lidt småsløj i et par måneder, hvilket muligvis også kan skyldes mere end bare en vintersnue, for det har været en rigeligt kalendermættet tid. Siden han udgav sin debutroman i 2021, har han været en eftertragtet person, og som han selv siger: »Jeg er så skideeksponeret, jeg er jo fandme overalt lige nu«, med et hørbart glimt i et formentlig feberblankt øje. Glenn Bech arbejder da også både som psykolog i egen praksis, som udøvende forfatter og som redaktør på forlaget Basilisk foruden at være kulturskribent, underviser og medmenneske, som det fremgår af hans hjemmeside. På den måde er både psykologien og kunsten en fast del af Glenns Bechs hverdag og virke. Han oplyser mig om en vasketid, som må blive interviewets deadline denne solrige mandag formiddag, hvor jeg sidder foran vinduet med en hånd over den 552-siders store debutroman og en kop kaffe, som, skal det vise sig, vil nå at blive kold, før jeg kommer i tanke om den igen.

Kunsten som en intim erfaring der kræver et kram

Til spørgsmålet om, hvad kunsten egentlig er, svarer Glenn nøje og koncist begrebsafklarende:

»Den kunstneriske erfaring og oplevelse er ikke målbar. Det er måske det smukkeste ved kunst, synes jeg. Den kan have alle mulige funktioner, hvis man snakker på et funktionsniveau: Man kan spejle sig i den og føle sig set. Den kan også være politisk og problematisere regeringer og ska-

be opmærksomhed på et emne. Man kan også bruge den terapeutisk i en behandlingssituation, en interventionsmetode, tænker jeg. Den kunstneriske erfaring for mig minder meget om at se en solnedgang, hvor farverne i aften er lidt nogle andre, end de var i går. Måske jeg har en person med, som jeg oplever det sammen med. Den kunstneriske erfaring for mig er meget intim. Jeg er ret tit sådan helt nøgen bagefter og har virkelig brug for en krammer og for at dele det med nogen, fordi det nærmest kan være så religiøst. Ikke sådan traditionelt religiøst, mere sådan naturreligiøst, humanistisk religiøst, en følelse af dyb forbundethed med alt. Og den oplevelse kan man jo ikke dele. Med empati kan vi prøve at give et billede af, hvordan det ser ud inden i os. En komplet kopi af vores neurosignalforbindelser kan vi ikke overføre til hinanden, så det er jo også en påmindelse om, at vi er født alene, og at vi skal dø alene«.

»Den kunstneriske erfaring for mig er meget intim. Jeg er ret tit sådan helt nøgen bagefter og har virkelig brug for en krammer og for at dele det med nogen, fordi det nærmest kan være så religiøst. Ikke sådan traditionelt religiøst, mere sådan naturreligiøst, humanistisk religiøst, en følelse af dyb forbundethed med alt«.

Til spørgsmålet om hvad der gør kunsten særligt vigtig for psykologien eller omvendt, fortæller Glenn, at han har hørt om en prøveordning på medicinstudiet, hvor de studerende læser skønlitteratur for at styrke deres empathiske evner:

»Hvilket man har fundet ud af – surprise – er en kæmpe del af lægens opgave; det at forstå andre mennesker. Det tænker jeg er en rigtig god ide, fordi det at læse en bog også handler om at sætte sig ind i, hvad det er for en stemme, der taler, og hvad det er for nogle perspektiver, der bliver talt fra. Hvad er det for nogle personer, og hvad er deres virkelighed udgjort af? Hvordan minder det om ens egen, og hvordan gør det ikke? Hvis man går den lige vej i livet fra at have læst Statskundskab, som er det studie i Danmark med lavest social mobilitet – hvilket i sig selv er virkelig skræmmende, når nu det er vores folkepolitikeres rugekasse - og aldrig har været eksponeret for andre mennesker, aldrig har været sådan nogle steder som Lolland og Horsens, og så pludselig har en magt i samfundet og skal til at træffe beslutninger og love, der involverer en hel masse mennesker, man ikke har no- ▶

gen ide om, hvem er, i sådanne tilfælde tænker jeg virkelig, at litteraturen er eller potentielt kunne være altafgørende. Det er simpelthen i forhold til repræsentation, empati og skønhed«.

Glenn peger desuden på et par fordele ved at komme fra psykologistudiet i forhold til at skrive. At kunne skildre personers replikker og følelser nogenlunde realistisk for eksempel. At have tilegnet sig akademiske redskaber, der vedrører at kunne analysere kompliceret tekst, abstrahere over teorier og begreber, sætte dem i perspektiv overfor hinanden, ser han ligeledes som gode egenskaber i forhold til at skrive.

»Når du skriver, så trækker du på alt, hvad du er, og det du er god til i livet, det er også vigtigt at hive frem på den måde, du skriver. Det er muligvis en lidt gammeldags holdning, men det er jo vigtigt at eksponere sig selv overfor alle mulige ting i livet. Altså du kan godt skrive om en eventuel tur ned gennem Østeuropa, selvom du ikke selv har været på den, men hvis du har været på den, så giver det noget andet«.

Skriften som både terapeutisk og retraumatiserende

Glenn Bech er født og opvokset i Horsens, og der er man ikke homo, eller det kan være farligt i hvert fald, fortæller han. Han beskriver, hvordan han stille og roligt på universitetet begyndte at gå i byen, hvilket tog til, da han efterfølgende flyttede fra Aarhus til København. Da ramtes han af en følelse af at være 'gay with delay', hvilket dækker over en følelse af at have afskrevet sig selv fra en del af sit liv, som man ikke har kunnet være i kontakt med på grund af den vold og udskamning, der følger med at være homoseksuel. Derfor har han på det seneste læst en del 'young adult'-litteratur, som han beskriver som: »sådan gymnasie- eller homobøger, hvor de loller rundt og spiser is og der er klikedrama«, hvilket har resoneret med noget, han har haft brug for som en slags compensation. Jeg spørger ind til, om man kan tale om, at han har valgt at bearbejde sin sorg gennem kunsten.

»Det er skørt med sådan noget sorg. Jeg vidste jo ikke rigtigt, at det var det, jeg gjorde. Altså jeg har været i sorg, og så har jeg været det menneske, jeg er, men jeg har ikke tænkt: Nu bearbejder jeg lige min sorg med kunst. Det var den bane, jeg blev ledt ind på, og der spiller det nok en stor rolle, at jeg var i sorg. Flere gange i mit liv, både på psykologistudiet og i andre sammenhænge manglede jeg simpelthen en mening med det hele, og for mig var det forbundet med en dyb ensomhed og fremmedgørelse overfor mine venner og omverden. Det handlede både om seksualitet, men det handlede også om de ting, jeg havde oplevet som barn, og hver gang jeg fik de her kriser i mit liv, begyndte jeg at skrive og vendte ligesom hele tiden tilbage til at skrive på den her bog. Jeg tænker, at jeg ikke havde noget valg; hvis jeg skulle blive fri

af den der fodlænke, så var jeg nødt til at få skrevet den«.

»Det var retraumatiserende at skrive om de her ting. Det var at åbne op for det værste, jeg havde oplevet og så sidde med det helt alene og blive helt overvældet både følelsesmæssigt og kropsligt. Jeg vil slet ikke anbefale nogen at kaste sig ud i det uden sideløbende professionel hjælp«.

Glenn fortæller, at han både går i egenterapi, får supervision og går i familierapi med sin mor hver tredje måned. Noget han er stolt af, og som han smågrinende fortæller at snakke ganske højt om. Jeg spørger ham, hvad han forestiller sig, at litteraturen har kunnet for ham, som terapi ikke alene har kunnet.

»Det, der virkelig har hjulpet, er psykologhjælp og kæreste og venner. Foruden min psykolog havde jeg ikke kunnet skrive min bog. Det var retraumatiserende at skrive om de her ting, det var at åbne op for det værste, jeg havde oplevet og så sidde med det helt alene og blive helt overvældet både følelsesmæssigt og kropsligt; kroppen blev helt bukket sammen og lammet. Jeg vil slet ikke anbefale nogen at kaste sig ud i det uden sideløbende professionel hjælp. Så måske er det, litteraturen kan, at hvis vi føler os alene med et eller andet, vi har oplevet, det være sig køn, seksualitet eller dødsfald, så ligger der formentlig en bog til dig, som du kan føle dig spejlet og set i, og foruden den bog er der måske også et miljø, som du kan tale med, og som kan anbefale dig, hvad du så kan gøre«.

Den retraumatisering, du beskriver, er jo meget interessant i forhold til den ellers udbredte ide om, at det at skrive i sig selv kan have en healende effekt.

»Det er på en eller anden måde lidt for simpelt at tale om, hvorvidt det at skrive virker terapeutisk eller ej. Jeg tror, det handler meget om, hvordan og hvad du skriver om. Hvis du går ind til det og samtidig er helt alene med dine traumer, som jeg var, eller hvis du har spændt for din bog, at den skal redde dit liv, og du skal finde anerkendelse i verden qua, at du er en dygtig forfatter, så tror jeg ikke, det er en god måde. Men jeg tror på, at det virkelig kan hjælpe og have en healende effekt, hvis du går i en skrivegruppe og mødes med folk, hvor I taler om det«.

Glenn overvejer, hvorvidt den terapeutiske effekt også handler om, hvilke diagnoser der er tale om og fortæller, at han i forbindelse med sin specialeskrivning læste en del om, hvorvidt skriften virkede terapeutisk. Han nævner et forsøg med kræftpatienter, hvor man fandt, at skrivestrategier forbundet med at klare sig mindre godt indebar at dvæle ved traumerne og vende positivt til negativt, mens dem der klarede sig bedre, fik noget positivt ud af en neutral situation og bevægede sig videre fra traumerne i skriften.

At være selverklæret klassekampskriger for nogen, der ikke læser kampen

I forlængelse af hvordan du bruger din psykologerfaring i din skrivepraksis, så kan man vel godt tale om, at den opbrudte, fragmentariske struktur i Farskibet på en eller anden måde afspejler den tilstand, du forsøger at beskrive. Vil du fortælle om, hvordan du har brugt din psykologerfaring til at portrættere det her forsøg på at afdække fortrængte erindringer?

»Jeg tror, jeg har anlagt en oplevelsesorienteret psykoanalytisk tilgang overfor mig selv. Mine traumer og barndomserindringer er et ungt minde, og så har jeg sat mig selv ind i mindets scene og spurgt mig selv: Hvad ser du, hvad lugter her af, hvor er din bror, hvor er mor, hvad kunne de sige? Alt-så de her fem ting sker faktisk, men hvad sker der rundt om? Opdage hvor du så bliver ført hen. På den måde bliver meningen, hvordan du fortolker dine egne erfaringer og oplevelser af verden. Det er jo ikke en metode, der beskæftiger sig med objektiv, journalistisk faktaskrivning, men den er mere orienteret mod, hvad sammenhængen mellem erindring og følelse er, mod hvordan mening skabes«.

»Kunne det ikke være fedt, hvis der var flere bøger, der både blev regnet for at være god og fin litteratur, og hvor folket også kunne se sig selv i dem?«

Din skrivemetode kunne for mange andre også have været et forarbejde til at nedskrive et tilgængeligt narrativ. Vil du fortælle om, hvorfor du har valgt at være så transparent i din proces med at tilgå traumerne?

»Jeg har læst meget erindringslitteratur, og den er typisk mere formfuldendt. Der kan fortælles med overskud og sproglig elegance og på en måde, hvor man kan bevare overblikket og lande ved en indsigt, hvor læseren føres igennem. Det prøvede jeg på, men da jeg havde den ambition, følte jeg, at jeg ikke kunne skrive om noget som helst. For virkeligheden var, at hver gang jeg satte mig for at skrive om det her stof, så blev jeg grebet af forskellige følelser fra gang til gang, og når jeg prøvede at forstå en følelse, så opdagede jeg en ambivalens; der er fem følelser indeni her, der er alle mulige billeder, der fører mig alle mulige steder hen. Og så var jeg endt nede i et hul«.

Glenn sammenligner det med kuglespillet med træhåndtag i siden, hvor man skal få en kugle igennem en labyrint, uden den falder i hullet, og fortæller, hvordan han bare faldt ned i det hul, hver gang han prøvede at skrive på den måde, og derfor til sidst måtte overgive sig til en anden form. Jeg tænker højt, at det han beskriver som en overgivelse, er at give

læseren et gavmildt indblik i processen og i den erfaring, at der ikke findes nogen objektiv fremstilling af erindringer. At det vel er en måde at være ydmyg over for erindringer på. Det resonerer hos Glenn, der tilføjer:

»Man kunne jo også kalde det en skriveøvelse eller et forfatterskoleeksperiment, hvor jeg hægter alle mulige læsere af, fordi jeg skal være artsyfartsy, men at være ydmyg over for erindringer, det rammer helt præcist sådan, som jeg selv har det«.

Er du blevet mødt af, at din skrivemåde er forfatterskoleelitet?

»Ja for pokker«.

Hvad tænker du om kritikken?

»Det kommer an på, hvordan man ser det; hvis det er en oplyst anmelder, der siger det, så synes jeg, at det er noget arrogant pis at fyre af. Men hvis det er et menneske af folket, og vedkommende står af i bogen, fordi den er for svær, så forstår jeg det fandme godt, for den er rigtig svær. Beklager at jeg ikke gjorde den mere tilgængelig, jeg vil jo gerne læses bredt. Men den er blevet, som den er blevet, af en grund, og jeg skal ikke retfærdiggøre, at den er, som den er. Jeg havde en periode, hvor jeg tænkte, at det kunne være sjovt at lægge et bogmærke ind på første side, hvor der stod noget med: 'Bare lige kom igennem første del af bogen, så bliver den god'. Det havde jeg overvejet, men jeg spurgte ikke min redaktør i sidste ende. Det havde jeg nok heller ikke fået lov til. Det er jo et paradoks, at jeg er en selverklæret klassekampskriger, men at dem jeg skriver for, ikke rigtig kan læse, hvad jeg skriver«, griner Glenn.

»Hvad angår den psykodynamiske neutralitet, som mange psykodynamikere bruger i deres terapi, så er det tog jo kørt for mig, det får jeg aldrig. Når du googler mit navn, får du alt muligt frem om mig. Den neutralitet kommer jeg aldrig til at kunne arbejde med terapeutisk«.

Når du beskriver dette Horsens-miljø, som kan forekomme nærmest fantasifuldt for kultureliten, etablerer du jo en forbindelse mellem to på mange måder fra hinanden isolerede miljøer. Man kan vel tale om flere kampe; først må man skabe en forbindelse, fortælle om et problem, og dernæst er der en kamp om at inkludere netop det folk, du skriver fra eller om. Eller skal litteratur være mere inkluderende?

»Jeg har ingen holdninger til, hvad man skal skrive om, eller hvad litteratur skal være. Man skal selvfølgelig ikke være idiot, man skal ikke undertrykke mennesker og reproducere racisme og homofobi. Men jeg kan godt lide din inddeling af kampen. Der er jo flere niveauer. Der er et aktivistisk projekt i at råbe beslutningstagerne og meningsdan- ▶

nerne op; det lag af samfundet, aviserne, fagforeningerne og akademikerne. Og så kunne det da være sjovt også at overveje, hvordan jeg... Altså der findes formentlig nok en masse bøger, som folket godt kan lide at læse. Men skal de ikke også læse andet end krimier og romcom [romantiske komedier, red.]? Kunne det ikke være fedt, hvis der var flere bøger, der både blev regnet for at være god og fin litteratur, og hvor folket også kunne se sig selv i dem? Det kunne da være et virkelig prisværdigt projekt«.

'Det har været vanskeligt for mig at være psykolog i min kunstnerverden og omvendt'

Vil du fortælle lidt om, hvordan bruger du din kunstnererfaring i din psykologpraksis?

»Jeg har ofte prøvet at anbefale en klient en bog, som jeg har tænkt, at vedkommende bør læse. Mange af mine klienter er selv på venstrefløj, eller også har de læst min bog og haft en lignende opvækst, eller også er de kunstnere eller LGBT-personer. Der er noget i forhold til, at de kan se sig selv i mig, som de ikke kan få øje på i andre psykologer, som måske mere repræsenterer borgerskabet. Hvis du går ind og kigger på psykologhjemmesider, hvem der f.eks. praktiserer i København, så er det typisk meget lækre hjemmesider og skjorte og flot hår og smukke mennesker og sådan noget og det har jeg ikke nogen holdning til - men så kommer jeg og er aktivistisk omkring de her ting og kører med differentieret prissætning og bruger meget af mig selv i det hele og kommer fra et andet sted og er bare sådan lidt skæv på mange måder. Så i forhold til hvordan jeg bruger det at være kunstner i min praksis, så er det måske det, at jeg bruger *hele mig*, og det er nok ret nyt i vores verden«.

»Jeg føler virkelig, at jeg bliver flået i fra begge sider, og jeg har ikke noget andet valg end at være sådan 'rend mig'. Eller ikke 'rend mig', men du ved. Jeg er bare sådan her, og det kan jeg ikke tænke for meget over, for så bliver man skør«.

Når jeg spørger til, om der er nogen steder, hvor Glenn føler, at hans kunstnererfaring og psykologerfaring dissonerer, fortæller han både om at skulle være forsigtig med ikke at komme til at analysere eller psykologisere karaktererne i sin bog, og om helt lavpraktisk at skulle huske at anonymisere til uigenkendelighed, hvis han taler om sin praksis i medierne. Efter en kort tænkepause udbryder han pludseligt:

»Wauw, nu kommer det til mig, og det her er meget, meget vigtigt: Det har været så svært for mig at være psykolog i min kunstnerverden og omvendt. Det har faktisk været rigtig svært. For som kunstner kan jeg godt dyrke det

grænseløse, det destruktive og de kritiske ting, og så har jeg forfattervenner, der skriver: *'Ej hvor går det godt for dig, hvor er du dygtig'*, mens jeg så kan få en besked fra en psykologkollega, som er lidt bekymret for, om jeg passer godt nok på mig selv, om jeg er robust nok. Psykologer er så skidegode til at passe på sig selv, de tør ikke udtale sig om ting i offentligheden, og mange er dem er også bare helt vildt sunde, altså gode til at leve bag deres grænser og sådan. Jeg kunne godt forestille mig alle mulige psykologkollegaer se lidt skævt til mig og tænke: *'Okay, ham der må være lidt syg, lidt grænseløs, lidt selvudleverende, er det helt sundt?'*. Måske er det bare et blik, jeg har på mig selv. Og hvad angår den psykodynamiske neutralitet, som mange psykodynamikere bruger i deres terapi, så er det tog jo kørt for mig, det får jeg aldrig. Når du googler mit navn, får du alt muligt frem om mig. Den neutralitet kommer jeg aldrig til at kunne arbejde med terapeutisk. Omvendt kan jeg også møde stigma fra kunstnervernerne, hvis jeg på en eller anden måde fremstår opbyggelig og borgerlig, velfungerende og konstruktiv. Hvis jeg nu skrev et essay om, hvad ved jeg, sundhed under coronakrisen, så ville psykologerne være sådan: *'Ej, hvor spændende'*, mens der på den anden side ville være kunstnere, som ville være sådan: *'Borgerlig, sell-out'*, du ved. Jeg føler virkelig, at jeg bliver flået i fra begge sider, og jeg har ikke noget andet valg end at være sådan *'rend mig'*. Eller ikke *'rend mig'*, men du ved. Jeg er bare sådan her, og det kan jeg ikke tænke for meget over, for så bliver man skør«.

Ligesom at stå med et ben i kultureliten og et ben i Horsens.

»Ja for fanden, det går helt hånd i hånd det der «.

Det blev sidste kommentar, for nu er Glenn Bech allerede sent på den til sin vasketid. Jeg slukker for optageren og misser mod den sol, der er gledet umærkeligt gennem rummet den sidste time, og som nu lander på mine øjenvipper og skaber lyspletter i udsynet. Regnbuefarvede streger i hver plet; øjenvippen dechifreret. Natasja sang: "I Sudan er jeg en blegfis og i Danmark det sorte får". Ligesom Natasja, viser Glenn Bech os, hvordan det er at stå med et ben i forskelligartede miljøer, men også hvad der kan gro op af en sådan blandingsmuld, gødet med hvad, Horsens og København, McDonald's og kulturelite, kunsten og psykologien. ■

Kunstner, krop og PSYKOLOG

En samtale med Ania Rybacka,
Kirstine K. Høgsbro og Naiha Khiljee

Af Ditte Marie Thiemer Hilbert, stud.psych. og Karen Damgaard, stud.psych.

Illustrationer af Ursula Teodora Moeran stud.psych.

ANIA RYBACKA, KIRSTINE K. HØGSBRO og NAIHA KHILJEE er alle både uddannede psykologer og udøvende kunstnere, og på forskellig vis trækker de tråde mellem kunsten og psykologien. Vi har inviteret de tre kvinder til en fælles samtale om, hvordan psykologien og kunsten kan inspirere og supplere hinanden, hvordan det kan være at arbejde inden for begge områder, og hvor kroppen placerer sig i dette krydsfelt.

For mig har overgangen fra psykologi til kunst været meget glidende

Sene solstråler rammer en fedtet computerskærm, der på slaget 17.00 deler sig i fire. Egentlig havde samtalen egnet sig bedre til et mindre firkantet format, hvor den delte skærm var erstattet af en flaske vin eller en kande te. For en samtale om forbindelseslinjer mellem psykologien, kunsten og kroppen breder sig hurtigt og lader sig helst ikke afgrænse. Men grænserne er der nu engang denne tirsdag eftermiddag i starten af marts, og vi lægger ud med at bede Ania, Kirstine og Naiha fortælle lidt om deres virke og veje ind i krydsfeltet mellem kunsten og psykologien:

Ania: Jeg har psykologuddannelse fra et universitet i Polen (2010), og musikuddannelse fra musikonservatoriet i Danmark, men jeg begyndte at optræde på scenen allerede da jeg

var 4 år, og har også læst musik på et jazzcollege ved siden af psykologistudiet. Musikken har altid været med i min dagligdag - selv mit psykologispeciale handlede om identitet og trivselsfaktorer blandt jazzmusikere i Polen. Musikken var også grunden til, at jeg flyttede til Danmark i 2011. I dag arbejder jeg med terapi i min egen praksis, og en stor del af mine klienter er udøvende kunstnere. Udover sessionerne i min klinik arbejder jeg med musikken og laver koncerter - primært i Danmark og Polen. I musikken er jeg mest optaget af den frie improvisation, gamle sangtraditioner og stemmen som instrument. Det fascinerer mig hvor rig kunstverdenen er, hvis man giver slip på grænser, normer og genrer, og samtidig hvor kreativ og rig man selv bliver, hvis man skaber i minimalistiske og ekstremt begrænsede rammer. Denne forskning har jeg været i gang med i mange år, og indtil videre har den resulteret i mine tre eksperimentelle albums ('Voice'n'drums', 'Synaesthesia' og ▶

'Havet', red.). Og jeg arbejder på et album, som forhåbentlig skal udkomme næste år.

Kirstine: Jeg blev uddannet cand.psych. i 2011. Jeg havde været i forskningspraktik hos Dorte Marie Søndergaard på DPU (Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, red.) og var allerede i løbet af min bachelor blevet ret optaget af poststrukturalistisk forskning og kvalitativ research; blandt andet metoder til at fremskrive analyser på andre måder, som digte, som dramatik eller som noveller. Da jeg blev færdig, havde jeg egentlig tænkt, at jeg ville skrive en ph.d. om dét, men samtidig havde jeg skrevet mit første stykke, som snart skulle opsættes (teaterstykket 'Hvor er du egentlig grim når du er liderlig', red.). Jeg tænkte egentlig, at det ville være svært at gå dramatik-vejen og havde sådan en fornemmelse af, at ph.d.'en var den slagene og sikre vej. Men så tog det første stykke fart, og ud af det blev jeg bedt om at lave mit næste stykke, og lidt uden at jeg tog stilling til det, blev jeg bare ved med at skrive. Jeg skriver kun og arbejder ikke som psykolog. For mig har overgangen fra psykologi til kunst været meget glidende, fordi jeg kom fra poststrukturalismen, der allerede i sig selv er ved at blive til kunst. Fordi det hele tiden handler om nyskabelse. Så jeg føler, at jeg allerede var ude af den tangent - springet føltes egentlig ikke så stort for mig. I starten var min dramatik også meget inspireret af poststrukturalismen og lysten til dekonstruktion og selvfølgelighedsopbrud. Min første forestilling havde i mit eget hoved 'dekonstruktion af romantisk kærlighed' som en slags arbejdstitel.

” For mig har overgangen fra psykologi til kunst været meget glidende, fordi jeg kom fra poststrukturalismen, der allerede i sig selv er ved at blive til kunst. Fordi det hele tiden handler om nyskabelse

Naiha: Jeg blev færdiguddannet fra Københavns Universitet i 2019, og inden jeg blev færdiguddannet, var jeg på udveksling i Toronto i Canada, hvor jeg blev introduceret for Spoken Word-poesi, som er en performativ poesi. Traditionen i Nordamerika er meget anderledes, end den er her - der er en hel kultur omkring det, og det blev jeg virkelig bidt af. Jeg var i forvejen stor fan af rap og klassisk poesi, som jeg havde med hjemmefra. Jeg taler flere sprog, og klassisk poesi på urdu er noget af det smukkeste i hele verden. Så at have dén blanding og så samtidig helt kontemporær rap og Spoken Word, hvor du bare kan gå op og være rytmisk, uden at du har et beat. Der er

noget historiefortælling, og der er noget poetisk, men du hiver det poetiske ud af hverdagen, hvilket på en måde også minder meget om psykologien eller psykologens rolle. Det var det jeg blev bidt af, og så begyndte jeg at optræde med Spoken Word, da jeg kom hjem igen. Jeg startede med at optræde på engelsk, som jeg havde gjort i Canada. Men så begyndte jeg at skrive tekster på dansk, fordi jeg ville tale til dem som ikke var så gode til engelsk, det var vigtigt for mig. Efterfølgende blev jeg kontaktet af mit forlag og udgav min første bog, der hedder 'Kære Søster'. Nu er min anden bog på vej her til maj. Den hedder 'Læg en besked' og er også digte. Og så har jeg lavet lidt dokumentar: I 2020 var jeg med til at lave en dokumentar, som kom på CPH:DOX, og nu arbejder jeg på min anden. Så jeg kan godt genkende den der følelse af, at det nærmest er tilfældigt at gå fra at være færdiguddannet psykolog til at arbejde som kunstner; det er det, jeg arbejder fuld tid med nu. Jeg har arbejdet som psykolog og regner med at måske blive privatpraktiserende i år, men lige nu er det kunsten, der rykker.

Begge dele kan skabe en forandring eller bevægelse hos klienten eller hos publikum

Ania, Kirstine og Naiha har alle tre en baggrund på psykologistudiet, men kun Ania har aktuelt en praksis som psykolog som del af sin hverdag ved siden af karrieren som jazzsanger. For Kirstine og Naiha er kunsten i øjeblikket primær. Men dermed ikke sagt, at psykologien ikke spiller en rolle og har indflydelse på deres kunst og udtryk. Kirstine fortæller, hvordan hun ser forbindelser mellem den poststrukturalistiske strømning i den akademiske verden og blandt andet stand-up, som hun skrev i starten af sin karriere ved siden af dramatikken:

Kirstine: Poststrukturalismen bruger jo - og vil - også 'selvfølgelighedsopbruddet', som er stand-up'ens DNA; det er i virkeligheden det samme, man gør. Så alt det, jeg havde lært af at læse poststrukturalistiske analyser og i det hele taget beskæftige mig med den type tænkning, kunne jeg egentlig bare veksle ind i humorens verden. For nylig har jeg skrevet min første roman ('Med hensyn til at blive ny', 2021, red.), som ikke er lige så eksplicit poststrukturalistisk, men jeg bruger stadig en del teoretisk viden og var for eksempel meget inspireret af Karen Barad (amerikansk feministisk teoretiker, red.) og hendes tanker om intra-aktioner. Uden at ville forsvare hende eller forklare hende, var hun en ret tydelig inspirationskilde for mig selv. Men det er nok den mest eksistentielle ting, jeg har skrevet, hvor jeg ikke har været så interesseret i selvfølgelighedsopbruddene som før.

Naiha fortæller supplerende, at hun i Spoken Word-kulturen i Nordamerika oplevede noget, der mindede om den praksis,

der inden for det narrative perspektiv i psykologien kaldes 'bevidning':

Naiha: Indenfor Spoken Word i Nordamerika bruger man det at knipse. Publikum knipser, når performeren taler. Og det gør man blandt andet for ikke at afbryde, men samtidig tilkendegive sin mening eller anerkendelse undervejs. I Danmark har vi lidt mere en kultur med, at publikum sidder stille, og det er okay at grine, hvis der er noget, som er sjovt, men ellers klapper du til sidst. Der er ligesom ikke den der løbende interaktion, som jeg fandt i Canada. Og der var noget helt vildt ved, at publikum løfter én på den måde - hvis du glemmer et ord, når du optræder, så er publikum der for dig og knipser i kor for at vise, at det er okay, at de har dig, tag din tid. Nogle kan endda finde på at råbe opløftende ord. På den måde er der en interaktion. Og jeg har virkelig tænkt over det her bevidningsbegreb fra den narrative psykologi. Vi har en måde, som vi stiller bevidning op på indenfor psykologien, og det kan godt være, at jeg får nogle tæsk for det her, men jeg synes, at det kan blive meget kunstigt; "Nu skal du sige det her, og så skal den her anden person gøre sådan, for så føler du dig set og hørt"-agtigt. Hvor i Spoken Word-kulturen - der kommer du bare en fredag aften, du dukker op og er den du er i et fællesskab, som du ikke betaler for at være i. Sammen med folk, som du godt kan ringe til bagefter, uden at det er akavet. På den måde handler det om at have et mere naturligt forhold til andre mennesker og at føle sig set og hørt på en måde, som er igennem det her fælles tredje. Man skaber noget kunst, som andre kan forholde sig til. Det her med at folk knipser - det er jo genialt. Der er jo mange måder, man kan forbinde psykologi og kunst, men indenfor mit felt var det noget af det første, jeg lagde mærke til.

Ania genkender ligheden mellem den interaktion, der foregår mellem en kunstner og et publikum, og den, der foregår mellem en terapeut og en klient:

Ania: Det er også noget af det, jeg kan se eller genkende i de to verdener, både når jeg arbejder som terapeut og optræder på scenen og mødes med publikum efterfølgende. Det der går igen, og som begge dele kan, er at skabe en forandring eller en bevægelse hos klienten eller hos publikum. Og det er det, jeg er vild med ved begge roller, jeg har. De er selvfølgelig forskellige, men de kan inspirere hinanden. Vi ved det også i terapien; at vi hurtigere lærer af det, vi selv oplever. Og jeg synes, at kunsten kan meget på det område. Man kan lære en masse af at spille teater eksempelvis, føle sig selv i en ny rolle og opleve sig selv gøre nye ting eller eksistere på en ny måde. Og det er selvfølgelig lidt som at lave adfærdseksperimenter, men på en ny måde - for eksempel i 'Live Action Role Play' har vi muligheden for at

prøve et nyskabt univers, med kreative kostumer, scenografi, og fællesskaber med kulturelle normer, som ellers ikke eksisterer i den virkelige verden. Her har jeg også lyst til at fortælle om et arbejde med 'Jazz Camp for Girls', som er en workshop for piger mellem 10 og 15 år, hvor jeg står for programmet for pilot-versionen i Polen. Der har vi enormt meget fokus på, hvordan pigerne gennem improvisation kan lære at håndtere nogle af de udfordringer, de har som piger på den alder, som musikere, der spiller sammen med andre musikere i samspil, og hvor de udforsker hvad de egentlig kan med deres instrument. Og hele personalet har fokus på at hjælpe dem med at føle, at de kan, at de kan skabe noget sammen, og at de godt må lave fejl og bruge det til at lave noget nyt. Og der er fokus på at vise dem nogle værktøjer til at interagere med hinanden og håndtere selvbevidsthedstanker og alt det, der modarbejder kreativitet og flow. Jeg synes i høj grad, at de værdier, der ligger bag - hvad kunsten kan gøre psykologisk, hvordan man kan bruge kunsten til at støtte en lidt sårbar gruppe - er spændende.

” Det der går igen, og som begge dele kan, er at skabe en forandring eller en bevægelse hos klienten eller hos publikum

Klinisk psykologi kan være lidt ekskluderende. Kunsten rummer mere diversitet

Nye former for interaktion og improvisation. Dét at blive bevæget, at bevæge andre, at bevæge sig sammen er fælles for kunsten og psykologien. Men der er også forskelle, og for at få indblik i nogle af dem spørger vi, hvad Ania, Kirstine og Naiha mener, at psykologien - i hvert fald den traditionelle kliniske psykologi - kan lære af kunsten:

Ania: Jeg har tænkt meget på det og synes generelt, at dét at jeg er en kunstner eller dét at forskellige medier ræsonnerer med mig hjælper mig som terapeut til at lære min klient bedre at kende igennem det, som ikke kan verbaliseres, eller som ikke kommer frem i samtalen. Og jeg taler ofte med klienterne om, hvilken slags musik, de lytter til, hvad de bliver berørt af, hvilke former eller sanseindtryk, der vækker noget i dem. Det hjælper mig ofte til at finde de rigtige værktøjer til at lære noget om deres nervesystem og deres personlighed. Nogle gange kan kunsten også være et værktøj i sig selv. Det kan være lettere at udtrykke sig ved for eksempel at tegne og bruge visuelle hjælpemidler - det er særligt godt i forhold til børn. Jeg tænker generelt, at det er godt at bruge kreative ▶

metoder i terapien. De klassiske metoder er begrænsede, og jeg synes, at klinisk psykologi kan være lidt ekskluderende. Kunsten rummer mere diversitet. Kunstverdenen kan bruge det, der i psykologiens verden opfattes som noget dysfunktionelt til at skabe noget, der er produktivt og værdifuldt. Jeg tænker for eksempel på Sir Ken Robinson, som har holdt en rigtig god TED Talk, hvor han kritiserer vores uddannelsessystem, "Do Schools Kill Creativity?", hvor han nævner Gillian Lynne, der får at vide, at hun har indlæringsvanskeligheder som barn. Hendes læge begynder at spille musik, mens han undersøger hende, og så siger han "Hun er ikke syg – hun er danser. Send hende i danseskole". Hun bliver en af de mest succesfulde koreografer i hele verden. Jeg synes, at den klassiske, kliniske psykologi kan have gavn af den rummelighed og inklusion, som findes i kunsten.

” Kunstverdenen kan bruge det, der i psykologiens verden opfattes som noget dysfunktionelt til at skabe noget, der er produktivt og værdifuldt

Kirstine fortsætter med en refleksion over, hvordan et levende, kreativt sprog kan inspirere et mindre levende, akademisk sprog:

Kirstine: Jeg skriver jo mest, så det er primært et spørgsmål om sprog for mig. Jeg synes, at det man kan trække over, er den sproglige kreativitet og alle de nyskabelser, der ligger i sproget. Både indenfor den kliniske og akademiske psykologi er der en fare for, at sproget bliver for dødt, og at man anvender de samme sætningskonstruktioner. Alle de tekster, der er indenfor den akademiske verden, er jo kun for akademikere, for det er skrevet på et indforstået sprog. Derudover er der også noget, de aldrig når hen til, fordi sproget ikke får lov til at udfolde sig mere kreativt. Og så er der selvfølgelig nogen, som evner det – og når man så støder på dem i den akademiske verden eller i terapien, dem som har sproget i deres magt – så tænker man "Åh, det er jo sådan her det skal være!". Både litteraturen, poesien og dramatikken bugner jo af inspiration på det punkt.

Der er ingen grund til at sælge sine traumer, for at publikum klapper

Der er meget at hente i kunsten. Psykologien kan bare lade sig inspirere, lader det til. Og kunst og psyke kan også for den enkelte kunstner være to meget forbundne størrelser; et kunstværk og en kunstners psykiske liv kan være så tæt forbundne,

at det er svært at skille delene ad. Og dét er på mange måder spændende og givende, men kan også potentielt være svært, pointerer Naiha:

Naiha: Jeg tror personligt, på, at kunsten har godt af, at kunstneren skaber fra et andet sted end der hvor de befinder sig lige nu. Hvis jeg lige har haft en hård oplevelse, så er det ikke dér, jeg skal udgive et digt om det. Det handler om en form for afstand: At have oplevet det, og lige at have haft en bevægelse i forhold til det, for at kunne levere en bevægelse til andre. I stedet for at det bare bliver "Se hvor hårdt jeg har det"-kunst. Der er en form for skillelinje for mig: Nogle gange ser jeg noget kunst, hvor jeg ville ønske, at kunstneren var gået til psykolog i stedet. Og andre gange tænker jeg på, hvor smukt det, er at personen har taget det, de har oplevet, og gjort det til en gave for menneskeheden. Og det er en meget fin – og sikkert subjektiv – skillelinje. Min mentor i Canada sagde, at der ikke er grund til at sælge sine traumer, for at publikum klapper. Der er et skel, som er vigtigt for at passe på sig selv. Man kan sige, at kunsten bliver mere og mere subjektiv, hvilket er fedt. Men samtidig er det også et spørgsmål om, at alle bidrag er værdifulde, og der synes jeg, at det kan gå ud og blive destruktivt - man kan komme til at forherlige noget, som måske ikke er særlig sundt for hverken én selv eller andre.

Det handler dermed ikke om at lade det personlige stå uden for kunstværket, at adskille psyke og kunst, men måske at reflektere over, hvordan psyken og kunsten interagerer. Et andet spørgsmål kunne være, hvis behov kunsten har med at gøre. Det kan være en svær og subjektiv afgørelse, som Naiha pæger. Og netop personlige behov beskriver Ania også i en refleksion over forskellen mellem at indtage kunstnerrollen og psykologrollen:

Ania: For mig er den største forskel, at i kunstnerrollen er jeg enormt egocentrisk. Mit virke handler om det, jeg har behov for at gøre i øjeblikket. Hvad jeg har behov for at udtrykke og at udforske. Jeg har ikke fokus på publikum, men jeg har lært af min erfaring, at hvis jeg giver mig selv lov til at være autentisk og fokusere på det der driver mig, så bliver min musik mere givende for andre. Når jeg er terapeut, er jeg fuldstændig fokuseret på klientens behov og ønsker.

Ania pæger på den måde på de forskellige roller, hun indtager i det kunstneriske og det psykologiske felt. Og Naiha italesætter supplerende en forskel mellem det kunstneriske og terapeutiske rum:

Naiha: Nogle af de gange, hvor jeg har været ude og undervise

i Spoken Word, har min oplevelse været, at de unge har fået lov til at sætte ord på nogle ret svære oplevelser gennem kunsten. Man kan snakke om noget, der er svært, og alligevel vise det til sine venner eller udgive det på nettet. For mig er det kunstneriske rum situeret i et rigtigt publikum og andre mennesker, som man skal dele det med. Omvendt bliver det terapeutiske rum nogle gange sådan lidt svævende og eksisterer på et andet plan. Det er jo ikke sådan, det er, men det kan godt føles sådan, at du er i det der lille rum med en terapeut, som du har betalt, der er lidt adskilt fra din familie og dine venner. Det er anderledes i kunsten. Når de unge læser digte op eksempelvis, bliver de mødt med positiv feedback. De vokser og får den følelse som Ania tidligere beskrev – at de er værdifulde. Jeg syntes, at det er enormt motiverende, at du kan hele folk uden at grave i deres traumer. Der er selvfølgelig et tidspunkt for det hele, nogle gange skal man snakke om de svære ting, men jeg tror nogle gange, at vi bilder os selv ind som psykologer – afhængig af tilgang naturligvis – at vi skal grave helt ind til det svære. Men nogle gange kan du blive helet af et stykke musik eller en film – du behøver ikke engang at snakke om det, der er svært eller behandle det. Nogle gange er der heling i at bygge noget op eller transcenderer ind i noget, som er godt for dig. Det gjorde stort indtryk på mig, at man godt kan blive helet af at bygge noget op, uden at man behøver at pille ved alt muligt inden i først.

” Jeg syntes, at det er enormt motiverende, at du kan hele folk uden at grave i deres traumer

Kender I det, at man har været på museum og ikke rigtig har mærket det?

Naiha peger på kunstens opbyggelige funktion. Og forskellige begrænsninger i psykologien - som et dødt sprog og en ekskluderende praksis, som Kirstine og Ania tidligere i samtalen er inde på - synes at stå i modsætning til det levende og bevægelige, der kan rummes i kunsten. Men, pointerer Naiha, ikke alt i kunsten er levende:

Naiha: Man skal ikke undervurdere, at den hyperintellektualisering, der sker indenfor psykologien, også sker indenfor kunsten. Du skal kunne regne ud, hvad der er god kunst, men du kan ikke nødvendigvis mærke det. Og det, synes jeg, er tilføjet for meget moderne kunst: Rører det dig umiddelbart? Ikke nødvendigvis. Det er noget af det, jeg får fra Spoken Word - det er umiddelbart, og du får noget. Publikum reagerer. Hele den interaktion er enormt sanselig. Og jeg har tit tænkt på, hvorfor vi ikke laver mere kunst, der appellerer til sanserne. Kender I det,

at man har været på museum og ikke rigtig har mærket det? Man ved, at det bør røre én, for det er godt, men det gør det bare ikke rigtig. Der er helt sikkert noget ved kunsten, den kan gå rent ind. Og det oplever jeg, når publikum kommer over til mig og siger "Du satte ord på noget, som jeg også har oplevet, men jeg vidste ikke, at man kunne sætte ord på det på den måde". Det kan give folk adgang til deres egne oplevelser - at beskrive dem på en måde.

Kunst, der appellerer til sanserne, og en sanselig interaktion mellem kunstner og publikum. Samtalen flyder, og ubemærket er kroppen trådt ind på scenen:

Naiha: Jeg tror, kroppen er et naturligt modstykke til den hyperintellektualisering, som vi snakker om. Vi er ikke bare hjerner, der svæver frit rundt i universet – vi er faktisk situeret i kroppe. Det er vigtigt både indenfor psykologien og kunsten, tror jeg. Det er også derfor, vi ser de her bevægelser som eksempelvis Somatic Experience. Det at gå ud over hjernen og det kognitive - der er bevægelser på vej i forhold til dét indenfor psykologien, tænker jeg. I kunsten er det selvfølgelig også vigtigt. Når du står der som performer, så afsøger folk, hvordan du ser ud. Og jeg tror, at det er det samme for terapeuten også. Jeg tror bare, at vi har en berøringsangst omkring at tale om det, fordi vi gerne vil holde fast i denne her neutrale, faglige kompetence. Det kan jeg også huske, at vi snakkede om på studiet: "Hvorfor må en ung ikke give terapi til en ældre person?". Der er etniske minoritetspersoner, der ikke har lyst til at have en etnisk majoritetsterapeut. Og jeg tror helt klart, at det er en bevægelse, der skal ske indenfor psykologien; hvor vi forstår, at mennesker er situerede i kroppe. Kroppen skal være med.

” Vi er ikke bare hjerner, der svæver frit rundt i universet – vi er faktisk situeret i kroppe

Hvordan føles den her teori?

Kroppen skal være med, er der enighed om blandt de tre samtalende, men hvordan er den med, spørger vi, i både kunsten og psykologien? Naiha fortsætter:

Naiha: Jeg tror, at de tekster, der fungerer bedst, er dem, der taler til sanserne. Så selvom tekst ikke nødvendigvis taler til kroppen, så er det jo sanseligt. Det bruger man også rigtig meget i poesien: Man prøver at skabe en følelse af at smage, lugte eller se det, der snakkes om. Mærke det inde i kroppen. Det er helt sikkert det, der fungerer bedst for mig, når jeg skriver. Jeg laver ▶

en gang imellem en øvelse med dem, jeg underviser, hvor jeg læser en tekst op og spørger, hvad de kan huske. Og det er tit farver, lugte, følelser i kroppen. Nogle gange har de glemt situationen. Men de siger "Du var bange". "Kan du huske, hvorfor jeg var bange?", "Det var noget med dit hjerte". Det der med hjertet, der banker hurtigt – ni ud af ti gange er det dét, folk husker. De husker følelsen, det er det, der gør indtryk på dem, mere end den præcise formulering. Jeg tror helt sikkert, at kroppen og kunsten og kroppen og psykologien har tætte forhold. Ikke alle er indforståede med det sprog eller den intellektualisering, der er indenfor psykologien. Så hvis du har et ganske almindeligt menneske, der ikke går og tænker på Foucault hele tiden, så er det nogle gange virksomt at spørge "Hvad mærker du inde i kroppen nu?" eller "Hvad er det, der faktisk sker, når du oplever det her". I stedet for at forholde sig til det teoretiske. Vi har brug for at gå væk fra det, man kalder 'Talking Heads' indenfor filmens verden. Sådan bliver det nogle gange indenfor psykologien, synes jeg - at vi alle sammen er i hovedet. Det kunne vi godt snakke lidt mere om.

De to andre er enige, og også hos Kirstine er kroppen med, når hun skriver:

Kirstine: Jeg føler, at kroppen er meget med. Jeg oplever tit, at jeg skriver ret dårligt, hvis den ikke er med. I virkeligheden også hvis jeg ikke lever nok liv; hvis jeg vil skrive for meget, forsvinder jeg ligesom bare i sproget som sit eget plan. Og det bliver ret kedeligt og ret ligegyldigt. Så jeg føler egentlig, at jeg skal forbindes til krop og til levet liv, før det giver mening. Jeg synes, at forankringen hele tiden må og skal være kropslig. Og den form for forankring husker jeg også fra dengang, jeg læste; at jeg følte, at jeg læste med kroppen. Selvfølgelig ikke altid, men når jeg rigtig forstod noget, var det fordi, at jeg forstod det med kroppen. Og når jeg ikke kunne få lov til at læse med kroppen, så var det for det meste også noget, jeg syntes var sindsygt kedeligt. Jeg kunne ligesom ikke rigtig komme igennem det. Det er jo noget med, hvordan man lærer at læse, og hvad det vil sige at forstå. At der bare er sådan nogle spørgsmål, der mangler: "Hvordan føles den her teori? Hvordan føles det at være menneske, hvis verden er sådan der?" Hele den tilgang - det kunne være vildt sjovt, hvis den blomstrede, og det var noget som undervisere eller teoretikere tog på sig.

” (...) når jeg rigtig forstod noget, var det fordi, at jeg forstod det med kroppen

Ifølge Kirstine kunne det være både spændende og gavnligt at inddrage kroppen mere i uddannelsessystemet. Og Ania genkender savnet af et fokus på kropslighed, der i hendes optik kunne være mere fremtrædende i både skoleregi og i det terapeutiske rum. Hun fortæller, at hendes egen praksis udviklede sig til det bedre, da hun begyndte at have et mere kropsligt fokus:

Ania: Jeg synes, at der skete meget mere i effektiviteten i de terapeutiske metoder, da jeg begyndte at have mere fokus på kroppen og bruge øvelser fra min sangerverden, bl.a. vejtrækningsøvelser og stemmeøvelser. Nu har jeg kroppen med i alle forløb. Og det undrer mig altid, hvor lidt folk ved om deres kroppe, om deres nervesystemer. Om følelser og om følelsers fysiologi. Hele deres maskine. Jeg undrer mig altid over, hvorfor vi ikke lærer noget om det. Det kunne jo være psykologitimer i folkeskolen, eller mere praktisk biologi af vores kroppe. Hvordan vores krop reagerer på stimuli, hvor følelserne mærkes, hvor reaktionen på en teori mærkes. Hvordan føles det? Jeg ville også spørge "Hvor? Hvor mærker du noget?". I min erfaring hjælper det altid at være opmærksom på dét: Hvordan folk har det i deres kroppe. Men også i terapien at være opmærksom på kroppen i samtalerne. Hvad den udtrykker. Det non-verbale. Stemmen. Stemmen fortæller mig rigtig meget om traumer, om stressniveauet. Der er simpelthen så meget information og potentiale i kroppen.

” (...) det undrer mig altid, hvor lidt folk ved om deres kroppe, om deres nervesystemer. Om følelser og om følelsers fysiologi. Hele deres maskine

Ania hjælper altså sine klienter til at lytte mere til noget af al den information, kroppen gemmer på. Og anvender øvelser fra kunstens verden, hvor hun er vant til at have opmærksomhed på de mindste kropslige bevægelser og udtryk. Men én ting er opmærksomheden - en anden er handlingen, der følger opmærksomheden. Vi spørger, om kroppen guider kunsten; om de tre kan mærke, når der i et kunstnerisk projekt begynder at være noget, der har en meningsfuld form som et værk. Kirstine beskriver følelsen af at få 'hul igennem' og Ania fortæller om oplevelsen af noget helt særligt og holistisk:

Kirstine: I starten blev jeg nærmest grænsende til manisk, når jeg fik hul igennem. Det føltes som en fysisk ret stor åbning; mine tanker kørte helt vildt hurtigt, og jeg kunne generere rig-

tig meget materiale. Men det gjorde også, at jeg hele tiden ventede på, at det skulle komme. Jeg følte, at jeg ikke kunne skrive, når jeg ikke havde hul igennem. Det har heldigvis ændret sig, så jeg nu ved, at hvis jeg begynder at skrive, så kommer det, og det kommer heldigvis også i lidt mindre heftig grad. Hvilket mest er godt, for det var helt klart også for meget nogle gange. Der var i hvert fald tidspunkter, hvor jeg tænkte, at nu skal jeg nok bare stoppe og gå en tur eller sove. Så det der flow er for mig helt klart forbundet med en bestemt fysisk oplevelse og en bestemt måde at være til stede på.

Ania: Jeg tænker, at hvis man kunne scanne min krop, mens jeg oplever kunst, så ville man kunne se en masse fysiologiske reaktioner og temperaturskift. Jeg kan virkelig mærke det. Men det er svært at sætte ord på, for mig i hvert fald. For det er en kropslig oplevelse, og jeg oplever kunsten primært med kroppen. Og det er en tilstand, som jeg ikke kan genkende fra andre aktiviteter eller i andre interaktioner. Det er den mest holistiske oplevelse for mig. Og det er med sang og musik. Det er det, der resonerer med mig. Hvis jeg ikke har fokus på kroppen inden koncerten, så er det aldrig lige så godt.

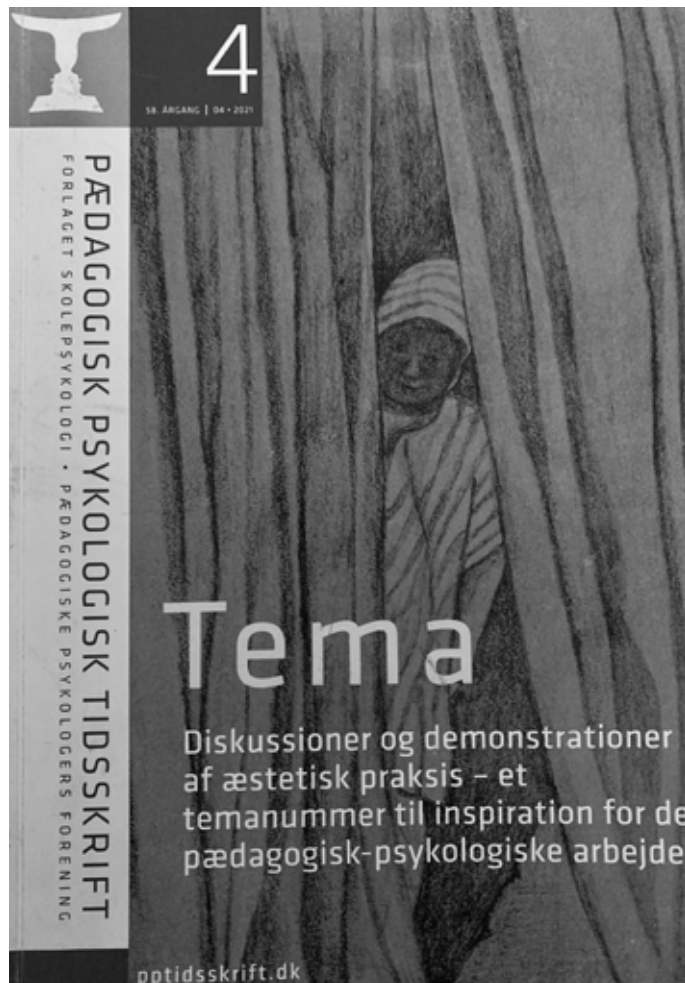
Det er aldrig lige så godt uden kroppen. Sådan falder nogle af samtaleens sidste ord. En time er ved at være gået, ser vi på det lille ur i hjørnet af computerskærmen. Det har bevæget sig lydløst gennem samtalen, der har flydt mellem de fire flader. En samtale mellem fem 'Talking Heads'. Og dog, for fem kroppe har på underfundig vis formået at interagere trods den fysiske afstand. Det mærker vi i hvert fald, da skærmen klappes i, og vi vil til at drikke den sidste tår af den vin, der ikke står på bordet. Kinder let blussende, arme tegner streger i luften, forsøger at følge de fine forbindelser, der er blevet formuleret mellem kunsten, kroppen og psykologien. ■

ANBEFALING: TEMANUMMER AF PÆDAGOGISK PSYKOLOGISK TIDSSKRIFT

Diskussioner og demonstrationer af æstetisk praksis – et temanummer til inspiration for det pædagogisk-psykologiske arbejde (årgang 58, nr. 4, december 2021)

Af: Elvira Hallengren, stud.psych. og Karen Damgaard, stud.psych.

Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift udgav i december 2021 et temanummer med titlen 'Diskussioner og demonstrationer af æstetisk praksis - et temanummer til inspiration for det pædagogisk-psykologiske arbejde'.

Temanummeret indeholder 11 artikler, der kaster lys over, hvordan man i det pædagogisk-psykologiske fagfelt kan anvende kunstneriske og æstetiske praksisser til at udvikle forståelser og handlemuligheder. Artiklerne spænder fra en udforskning af, hvorfor generation efter generation bliver ved med at male graffiti til forskellige overvejelser om æstetisk dokumentation – som film, kreativ skrivning og andre fremstillinger af unges selvfortællinger – til hvordan æstetiske overvejelser kan anvendes til at bryde med vante former i konsultativ og terapeutisk praksis.

I en artikel beskrives det eksempelvis, hvordan et filmprojekt med tilhørende gallapremiere i et misbrugsbehandlingstilbud for unge kan anskues ved hjælp af Heideggers stemningsbegreb. Hvordan fagligt arbejde og samarbejde i PPR kan spejles i arbejdet og samarbejdet hos jazzmusikere, hvor koordinering og improvisation spiller en stor rolle, udlægges i en anden artikel. En tredje omhandler et aktuelt forskningsprojekt i psykiatrien, der arbejder med skrivegrupper ledet af skønlitterære forfattere. Artiklerne tilbyder et indblik i mange forskellige udgaver af pædagogisk-psykologisk arbejde, der på spændende vis udfordres og suppleres med begreber og teoretiske perspektiver fra blandt andre Adorno, Vygotsky, Foucault, Gergen, Deleuze og Guattari og flere endnu.

Alt i alt indeholder temanummeret kloge betragtninger og vellykkede, velformidlede erfaringer med, hvordan konkret socialt arbejde kan kvalificeres ved hjælp af æstetiske processer og overvejelser. En anbefaling herfra. ■

Illustration af Sandra la Cour, stud.psych.

K R O P
P S Y K E
K U N S T

NETVÆRK FOR PSYKOLOGISTUDERENDE MED BØRN ELLER 30 ÅRS LIVSERFARING

Af Karen Ingversen, stud.psych., jordemoder og indehaver af artnbirth.dk

Nyopstartet netværk for ældre studerende og studerende med børn på Facebook, for dig som prøver at finde balancen mellem psykologistudiet og et lidt mindre frit voksenliv.

Da vi startede på KU i 2020, undrede jeg og min jævnaldrende holdkammerat, Sofie, os over, at der ikke fandtes noget netværk for studerende med børn, eller som var lidt ældre end gennemsnittet. Som ældre studerende med børn oplevede vi, at vores vilkår for studielivet var anderledes end de unge studeres, og at vi havde brug for at være i kontakt og sparre med nogen med samme baggrund som os selv. Vi besluttede at starte noget op, så snart vi kunne – i 2020-21 betød covid-19 reglerne nemlig, at man kun måtte ses med sit stamhold. I sensommeren 2021 startede vi Facebook-gruppen **Netværk for psykologistuderende med børn og/eller 30 års livserfaring** op med to andre "vintagestuderende". Vi kom hurtigt op over 100 medlemmer.

Med netværket ønskede vi at skabe et socialt fælles forum for KU-psykologistuderende, som er "vintage" og/eller forældre. Andre studier, fx jura og medicin, har lignende netværk.

I netværket vil vi arbejde studenterpolitisk for trivsel, faglighed og bedre vilkår for vores gruppe af studerende. Vi er desuden et socialt netværk, hvor man har mulighed for faglig vidensdeling, samt sparring og erfaringer om, hvordan man kan komme gennem psykologistudiet, samtidig med at man forsøger at passe både familie, studiejob, firma og måske endda en fritidsinteresse.

Hvad kan du fx bruge os til?

Nyt stamhold?

Finde et godt (nyt) stamhold med ligesindede, hvis du skal skifte stamhold, fordi du har en alternativ studieplan pga. arbejde, merit, barsel eller andre forhold.

Sociale kontakter og aldersdiskrimination:

De fleste i gruppen har et arbejdsliv bag sig og er vant til at have kollegaer og socialt fællesskab omkring sig i hverdagen. En del føler ikke længere, de har det på KU og savner det. Nogle fra netværket har oplevet aldersdiskrimination på KU. Mange har ikke problemer, men selv i 2022 kan der være problemer med at finde en studiegruppe eller eksamensgruppe alene pga. alder. Dette arbejder netværket naturligvis på at ændre politisk.

Eksamensmakker:

Netværket giver mulighed for at finde en opgave- eller eksamensmakker, som arbejder hjemmefra, koncentreret, effektivt og med familie-/børnevenlige tider.

Orientering:

Alle er velkomne - og hvis man fx overvejer at stifte familie, mens man går på studiet og vil vide mere om muligheder og vilkår, er vi et godt bud.

Ressourcer:

I Facebook-gruppen **Netværk for psykologistuderende med børn og/eller 30 års livserfaring** har vi en liste af ressourcer i form af studerende, du kan spørge om fx sociale arrangementer, politisk arbejde, eksamensopgaver, merit, dispensation, praktik og studiets opbygning. Især mht. merit kan det betale sig at høre om andres erfaringer som supplement til oplysninger fra studievejledningen eller administrationen. Du kan spørge netværket, komme med forslag og problematikker både anonymt og med din profil i gruppen, som er meget aktiv.

Hvordan melder man sig til?

Gå på ind Facebook og find **Netværk for psykologistuderende med børn og/eller 30 års livserfaring** og bed om medlemskab.

Næste gang vi mødes fysisk er 2. maj 2022 kl. 16 i Kaninen! Så bliv medlem og meld dig til arrangementet via gruppen. Netværket kan også kontaktes via Facebook/Messenger på: Karen Ingversen, Caroline Høgh og Eva Grosman Michelsen.

Vel mødt! ■

Illustration af Maja Koch Nielsen, stud.psych.

ER DER SOCIAL ULIGHED I PPR?

– Et speciale om betydningen af familiers og skolers socioøkonomiske baggrund for PPR-praksis

Af Johanna Mariam Madsen, stud.psych. og Nicoline Siemsen, cand.psych.

I december 2020 lavede professor i psykologi Svend Brinkmann en udsendelse i sit radioprogram Brinkmanns briks om Klasserne. Han hævdede, at den samfundsmæssige bevidsthed, om at vi stadig har sociale klasser i Danmark, er blevet svækket til fordel for fortællingen om, at alle er lige og lever sammen i én stor middelklasse. Derudover anfægtede han den manglende klassebevidsthed inden for psykologien, og han efterlyste, at flere psykologer beskæftiger sig med betydningen af sociale klasser og social ulighed. Denne udsendelse af Brinkmanns briks vækkede en interesse hos os, der blev starten på vores speciale om social ulighed i den pædagogisk psykologiske rådgivning (PPR).

Det vigtige forarbejde

Den sociale ulighed i Danmark er stigen. Dette ses blandt andet i sundhedsvæsenet og i uddannelsessystemet, hvor der forekommer en systematisk skævrinding mellem borgere, der er betinget af socioøkonomisk baggrund. Denne viden gjorde os nysgerrige på, hvorvidt der også findes en social ulighed i mødet med psykologer. Udover interessen i social ulighed, havde vi fra start af et ønske om at lave et empirisk speciale, hvor vi enten selv udformede en undersøgelse eller blev koblet på et eksisterende projekt. Vi kontaktede derfor en række

forelæsere, som vi har mødt i løbet af uddannelsen, og som vi kunne forestille os at samarbejde med. I løbet af få dage fik vi et møde med psykolog Cristian Lima, som vi havde mødt på forelæsningsrækken i kandidatfaget social- udvikling og integrationspsykologi (SUI) nogle måneder forinden. Han tilbød faglig sparring undervejs i vores specialeproces, og han hjalp med at etablere kontakt til mulige informanter.

Forud for indsnævringen af problemformuleringen foretog vi to pilotinterviews med en skoleleder og en PPR-psykolog på en folkeskole, hvor vi spurgte bredt ind til deres oplevelse af betydningen af familiernes og skolens socioøkonomiske baggrund. Formålet med pilotinterviewene var at afdække mulige vinkler til specialet ved at lade os informere af praktikere, der befinder sig i den kontekst, som vi ønskede at undersøge. Under pilotinterviewene blev det tydeligt for os, at børns sociale betingelser har en stor betydning for både skolens og PPR-psykologens arbejde. En af PPR's kerneopgaver er at skabe faglig udvikling og trivsel hos alle elever med blik for den enkeltes betingelser, hvilket gør PPR-psykologen til en vigtig aktør i arbejdet med at mindske social ulighed i skolen. Efter vores pilotinterviews stod vi derfor tilbage med en undren over, hvorvidt PPR lykkes

med denne målsætning. Denne undren blev udgangspunktet for vores empiriske undersøgelse, og på baggrund af den udformede vi problemformuleringen: Hvordan indvirker familiers og skolers socioøkonomiske baggrund på PPR-psykologens praksis og opgaver?

Udviklingen af en empirisk undersøgelse

Da en specialeperiode er relativt kort, kræver det, at man skærer ind til benet, når man udformer en empirisk undersøgelse, så den er realistisk at nå inden for specialets rammer. Vi valgte derfor at lave et casestudie, hvor vi tog udgangspunkt i to ekstreme cases, da vi forventede, at de ville rumme en stor informationsrigdom, der ville tydeliggøre nuanceforskellene mellem de to cases. Vores undersøgelse bestod således af fire kvalitative interviews med skolelederne og PPR-psykologerne på to folkeskoler i Københavns Kommune. Skolerne blev valgt på baggrund af deres socioøkonomiske indeks. Et socioøkonomisk indeks beregnes ud fra forældrenes indkomstniveau, uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet, hvor et indeks på 0 udgør kommunegennemsnittet. Da vi ønskede at anvende ekstreme cases, har de medvirkende skoler et socioøkonomisk indeks, der er henholdsvis ekstremt højt og ekstremt lavt. Vi valgte at

Akademia
En føljeton til indblik
i opgaver og specialer

foretage en datadrevet tematisk analyse af vores interviews, og på baggrund af den formulerede vi tre store temaer, der gik på tværs af alle interviews: 'Samarbejdet mellem forældre og PPR-psykolog', 'PPR-psykologens mulighed for lokal tilpasning af praksis' samt 'udvikling af lokale normalitetsperspektiver'. Efter den datadrevne tematiske analyse indtog vi psykolog Urie Bronfenbrenners bioøkologiske udviklingsmodel, som de fleste kender fra faget udviklingspsykologi. Den bioøkologiske udviklingsmodel fungerede som en ramme for analysen af vores temaer.

Betydningen af forventninger til PPR-samarbejdet

Vores undersøgelse peger på, at familiernes og skolernes socioøkonomiske baggrund har en betydning for samarbejdet med PPR-psykologen. Vi fandt, at der er stor forskel på kompleksiteten i PPR-sagerne på de to skoler. Det skyldes blandt andet en forskel i, hvor tidligt sagerne henvises til PPR. På skolen med stærk socioøkonomisk baggrund var størstedelen af sagerne af forebyggende karakter, hvilket øger sandsynligheden for at skabe positiv udvikling hos barnet, da der er flere mulige løsninger og et større overskud hos både forældre, barn og lærere. På skolen med svag socioøkonomisk baggrund var hovedparten

af sagerne mere fremskredne, hvilket betyder, at mulighedsrummet for at skabe udvikling er mindre. Ydermere er der oftere flere aktører involverede som f.eks. psykiatrien, socialforvaltningen og tolkebestand.

På baggrund af vores analyse blev det blandt andet tydeligt, at nogle af de faktorer, som har betydning for samarbejdet mellem PPR-psykologen, skolen og familien, er forventninger til samarbejdet, samt forældres viden og kendskab til PPR. Samarbejdet mellem PPR-psykologen og familien påvirkes af parternes gensidige forventninger til samarbejdsrelationen. Ydermere kan forældrenes viden om PPR og de kommunale sags-gange give dem en bedre adgang til et samarbejde med psykologen, mens manglende kendskab til PPR samt eventuel frygt for kommunen kan blive hæmmende for et godt samarbejde. På skolen med en stærk socioøkonomisk baggrund havde både familier og PPR-psykolog høje forventninger til hinanden. Det kom f.eks. til udtryk ved, at forældrene på forhånd havde en viden om, hvad PPR kan bidrage med, samt hvilke ret-tigheder de har, hvilket øgede deres forventninger og krav til PPR-psykologen. PPR-psykologen havde ligeledes høje forventninger til, hvad forældrene kan og bør bidrage med i samarbejdet, hvil-

ket er medvirkende til at skabe en positiv udvikling i arbejdet med barnet. Positive forventninger i PPR-arbejdet kommer derved de ressourcestærke familier til gode.

Omvendt oplevede PPR-psykologen på skolen med svag socioøkonomisk baggrund, at det er vanskeligt at stille krav til forældre med færre ressourcer, hvilket sænkede PPR's forventninger til familiernes formåen i samarbejdet. Derudover oplevede PPR-psykologen, at samarbejdet blev vanskeligere af, at mange familier ikke er bevidste om, hvad PPR's rolle er, samt hvad de har ret til at kræve som familie. Det bliver derfor alene PPR-psykologens ansvar at sørge for, at familierne får den hjælp, de har ret til. Ydermere fortalte både PPR-psykologen og skolelederen, at flere familier har negative erfaringer med kontakt til kommunen, hvilket kan bidrage til at skabe negative forventninger til PPR-samarbejdet.

Har alle familier lige adgang til PPR?

Begge PPR-psykologer beskrev, at de ikke forholdt sig aktivt til betydningen af familiernes og skolernes socioøkonomiske baggrund i deres arbejde. Dette kom bag på os, da vi på baggrund af vores undersøgelse fandt ret markante forskelle på PPR-psykologernes praksis ▶

og opgaver på de to skoler, som vi mener bl.a. kan relateres til skolernes og familiernes socioøkonomiske baggrund. Dette udgør et velfærdsmæssigt problem, da PPR er en universel velfærdsydelse, som alle bør have lige adgang til. Ud fra vores fund kan der dog sættes spørgsmålstejn ved, hvorvidt dette er tilfældet. Så hvordan sikrer vi, at alle børn og familier reelt får lige adgang til tilbuddet om pædagogisk psykologisk rådgivning? Vores bud er, at vi som psykologer bør skærpe opmærksomheden på betydningen af familiernes og skolernes socioøkonomiske ressourcer, for uden denne opmærksomhed er det vanskeligt at imødekomme problemet. Det kunne f.eks. være relevant at have en opmærksomhed på betydningen af familiernes kendskab til PPR og til deres egne rettigheder for derved at kunne sikre, at alle familier er klædt godt på til at søge om hjælp hos PPR og til at få så meget som muligt ud af samarbejdet. Derudover skal vi turde tale om, at familier har forskellige forudsætninger i mødet med PPR, og vi skal blive ved med at stille os selv spørgsmålet om, hvordan vi som PPR-psykologer kan medvirke til at mindske betydningen af familiernes socioøkonomiske vilkår og ressourcer ■

FIRE RÅD TIL KOMMENDE SPECIALESKRIVERE

1. Vælg et emne, som du er oprigtig interesseret i. Vi har flere gange hørt, at vi havde kastet os ud i et vanskeligt projekt, da det er et emne uden ret meget litteratur, og vi havde derudover valgt selv at lave en empirisk undersøgelse. Til gengæld var vi begge enormt optagede af vores emne, som vi helt til det sidste ikke blev trætte af. Og det hjalp med at fastholde motivationen og fortsætte arbejdet!

2. Overvej at skrive i en gruppe, og husk forventningsafstemningen. Vi havde begge skrevet vores bacheloropgaver alene, hvilket for os var både ensomt og frustrerende, og derfor var det en kæmpe hjælp at have nogen at sparre med, da man i løbet af en specialeproces støder på mange udfordringer. Udover at vi tidligere havde skrevet opgaver sammen, var en forudsætning for vores samarbejde, at vi forud for specialekontrakten havde brugt et par måneder på løbende at forventningsafstemme både emne, arbejdsproces, ambitioner osv. Det hjalp os til at spore os ind på hinanden og skabe et godt fundament for samarbejdet.

3. Opsøg faglig sparring fra andre end din vejleder. Som specialestuderende har man kun ret til begrænset vejledning med specialevejlederen, og derfor kan det være en stor hjælp at få sparring fra andre. Vi var positivt overraskede over, at alle, vi tog kontakt til med henblik på faglig sparring, var åbne for at tage en snak med os og hjælpe os lidt på vej. Det viste sig at være særligt afgørende for os i den indledende fase, da vi udformede vores empiriske undersøgelse på et tidspunkt, hvor den officielle vejledning ikke var begyndt.

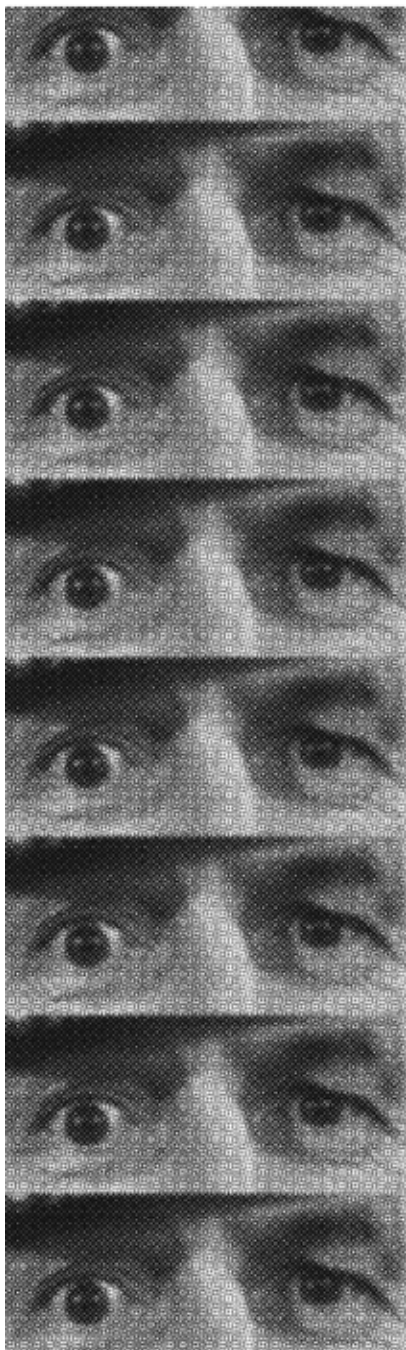
4. Lav din egen empiri. Hvis du har et ønske om at lave din egen empiri, vil vi virkelig anbefale, at du giver dig i kast med det. Selvom det ikke er noget, som man på uddannelsen nødvendigvis bliver opmuntret til, så gav det os en stor følelse af ejerskab over projektet og en oplevelse af at lave noget, der var væsentligt og relevant. Ja, det er tidskrævende, og ja det kræver meget rugbrødsarbejde at etablere kontakt til informanter, udforme en undersøgelse, behandle data osv., men det øgede vores motivation og glæde ved specialeprocessen. Det er dog vigtigt at nævne, at vi ikke ville være nået i mål med vores empiriske undersøgelse, hvis vi ikke var gået i gang to måneder før specialeperioden startede.

PSYKRÅDET & INDPUT

præsenterer

den alternative forelæsningsrække

Psykologiuddannelsens form og indhold har længe været debatteret. I efteråret 2021 kulminerede debatten i en kritik af det, mange studerende oplever som en indsnævring af de faglige perspektiver på uddannelsen. Som led i denne diskussion præsenterer Psykrådet og Indput i foråret 2022 en række oplæg med bud på nogle af de perspektiver, som efterspørges.

Arrangementerne er åbne for alle og kræver ikke forberedende læsning. Der lægges op til diskussion og samtale mellem forskere og deltagere.

2022

08.04 FREDAG 16 - 18 lokale CSS 1.1.18

**motivationsgæld -
arbejdsløse i den affektive økonomi**

SABINA PULTZ

22.04 FREDAG 16 - 18 lokale CSS 1.1.18

**et kritisk, psykologisk perspektiv på
recovery-tilgangen i (social)psykiatrien**

SOFIE PEDERSEN

06.05 FREDAG 16 - 18 lokale CSS 1.1.18

**reartikulering af motiver: et kritisk blik på
motivation**

MORTEN NISSEN

20.05 FREDAG 16 - 18 lokale CSS 1.1.18

**why success of psychology is its actual
failure (and ways to get out of the hole)**

JAAN VALSINER i samtale med
JAKOB VILLADSEN

Find begivenhederne på facebook!

IND UNDER HUDEN

Mie Chan Mian Schmidt

Mie er hoppet på Indput-vognen som layouter. Nu cirka fem måneder og en udgivelse senere hos Danmarks dejligste studieblad er hun blevet ny layoutansvarlig. Mange andre kundskaber har hun forsøgt at tilegne sig gennem sit 21-årige liv. Heriblandt at kunne tale engelsk med en tyk, skotsk accent (det mislykkedes), at memorere hele manuskriptet til det filmiske mesterværk Ratatouille (det lykkedes) og at finde rundt på Amager på cykel (et igangværende projekt). Hun bor i Sydhavnen med sine mange planter, som hun flittigt navngiver; heriblandt kumquattræet Benedict Kumquatbatch. Faktisk mangler hun akut et navn til sin nye hængeplante, så hvis nogen har et værdigt forslag, så find hende gerne på CSS og sig hej. ■

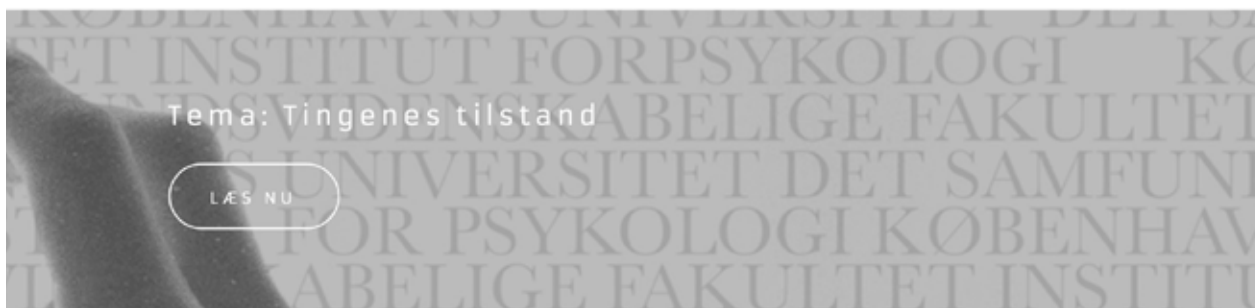

Foto af Ursula Teodora Moeran, stud.psych.

Besøg www.indput.dk

[Hjem](#) [Blade](#) [Artikler](#) [Om Indput](#) [Til dig som Stud.psych](#)

Tema: Tingenes tilstand

LÆS NU

Seneste udgivelser fra Indput

Tingenes Tilstand

Dremme

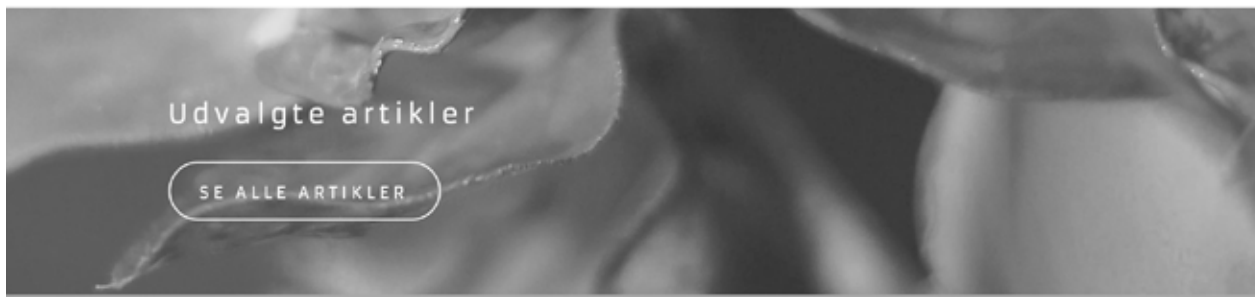

På den anden side

Frihed

SE ALLE BLADE

Udvalgte artikler

SE ALLE ARTIKLER

Psyk & Tværs # 26

Af Zacharias Dyrborg, stud. psych.

Vandret

1. Hovedstad i Azerbajjan
2. Den blå avis internationalt
3. Universitet
4. Grønlands radio
5. Præfiks til et stykke tøj
6. Kunstelsker og fænomenolog
7. Radikale venstre
8. Børnepasning
9. Et ord i bydeform seje action-mænd siger
10. Lille grøn kugle
11. Del af tema
12. Landsorganisationen
13. Bjarne Riis' yndlingsmiddel
14. Kommunernes landsforening
15. Noget vi kæmper imod
16. El-bil

Lodret

1. Berlingske
2. Brian
4. Steder som kort bliver holdt tæt til
6. Også lidt Berlingske
13. Alien
17. Nødhjælpsorganisationen "Aktive Kristnes Omsorgsarbejde"
18. Socialpsykologen Baumeister
19. Del af tema
20. Der er mange af dette bogstav i dit yndlings statistik-software
21. En type vending
22. Før EU
23. Kan ofte udskiftes med der
24. En meget kendt quaterback
25. Socialdemokratiet
26. Lars
27. År til dato på engelsk
28. Norsk flod

Vind et gavekort på 100 kr. til Academic Books!

Tag et billede af din løste Psyk & Tværs og send det til kryds@indput.dk senest d. 1. maj 2022, så trækker vi lod blandt de korrekte løsninger.

Academic
books

1	17	19	21		2	24	25	27
	3			4				5
6			22				26	
7		8				9		
10	18			11	23			28
12			13				14	
15		20					16	

